

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ:

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ:ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ

ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ ΑΓΓΕΛΑΚΗ

ΑΡΙΘ. ΜΗΤΡΩΟΥ:4813

ΙΟΥΝΙΟΣ 2012

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	5
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	6
ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑ.....	7
1.1 ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	10
1.2 ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	12
1.3 ΠΟΙΟΥΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	13
1.4 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	13
1.5 ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΥΟ – ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	18
2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	18
2.1 Η ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ.....	19
2.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	21
2.3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	21
2.4 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	23
2.5 ΔΙΑΝΟΜΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ.....	24
2.6 ΠΟΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΜΕ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΜΕ ΣΑΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	26
2.7 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	26
2.8 ΠΕΛΑΤΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	28
2.9 ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑ- ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	30
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ.....	30
3.1 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ ΜΕΣΩ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	31
3.2 ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ Η ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΑ ΧΑΝΙΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΕΝΑ ΤΟΣΟ ΣΠΟΥΔΑΙΟ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ.....	37
3.3 ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ.....	37
3.4 ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ.....	40

3.5 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ.....	40
3.6 ΤΑ ΧΑΝΙΑ ΕΠΕΝΔΥΟΥΝ Σ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	41
3.7 ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ.....	42
3.8 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ.....	42
3.9 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ.....	43
3.10. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ.....	44
ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΣΣΕΡΑ-ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ.....	49
4.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΔΟΤΗΘΗΚΕ Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	51
4.2 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ.....	53
4.3 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕ ΑΞΙΟΛΟΓΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ.....	54
4.4 ΚΛΙΜΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ.....	55
4.5 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ.....	55
4.6 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ.....	56
4.7 ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΤΡΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ.....	57
4.8 ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ.....	59
4.9	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΝΤΕ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	63
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	63
5.1 ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ.....	63
5.1.1 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΕΙΣ ΠΗΓΕΣ.....	63
5.1.2 ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΠΗΓΕΣ.....	63
5.1.2.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	64
5.1.2.2 ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	64
5.1.2.3 ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	64
5.1.2.4 ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ.....	64
5.1.2.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	64
5.1.2.5 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΞΙ -ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	64
6.0ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	65
6.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	66
6.2ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΠΤΑ- ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	68
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	68
7.1ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ.....	69
7.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ.....	75
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	79
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	80
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ – ΕΝΝΟΙΕΣ ΛΕΞΕΩΝ.....	82
ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ.....	83

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αγροτουρισμός είναι διάφορες τουριστικές δραστηριότητες μικρής κλίμακας, οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής που αναπτύσσονται σε αγροτικό χώρο από ανθρώπους που ασχολούνται στη γεωργία. Βασικό σκοπό έχει να δώσει εναλλακτικές λύσεις στην απασχόληση των γεωργών, να βελτιώσει το εισόδημα τους και να παρέχει στους τουρίστες καλές υπηρεσίες και προϊόντα ποιότητας.

Μέσα από το πρόγραμμα αγροτουρισμού καταβάλλεται προσπάθεια για την οργάνωση και τη λειτουργία μιας σειράς δραστηριοτήτων στην Κοινότητα ή στην περιοχή. Οι δραστηριότητες αυτές παρέχουν στον επισκέπτη άνετη διαμονή, αναψυχή, ξεκούραση, δυνατότητες για άθληση, για χόμπι κ.α. και είναι : Ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια ή διαμερίσματα, εστιατόρια οικογενειακής μορφής με τοπική παραδοσιακή κουζίνα, χώροι για άθλησης, χώροι αναψυχής σε περιοχές με φυσικές ομορφιές, πολιτιστικές εκδηλώσεις, εργαστήρια ειδών λαϊκής τέχνης με χαρακτηριστικά της τοπικής παράδοσης ή ειδών διατροφής που αξιοποιούν τα ντόπια προϊόντα.

Ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που παρέχει στον επισκέπτη την ευκαιρία να κάνει τις διακοπές του σ' ένα ήσυχο περιβάλλον, κοντά στη φύση και κοντά στους απλούς ανθρώπους του χωριού που είναι ακόμα δεμένοι με τη γη και την παράδοση. Μπορεί να γνωρίσει από κοντά τα ήθη και τα έθιμα της ελληνικής υπαίθρου. Κυρίως όμως μπορεί να χαρεί τη ζεστή ανθρώπινη «φιλοξενία» και την αυθόρμητη καλοσυνάτη συμπεριφορά των απλών αυτών ανθρώπων.

Οι δύσκολες συνθήκες ζωής των μεγάλων πόλεων, δημιουργούν στους ανθρώπους την έντονη επιθυμία να βρεθούν κοντά στη φύση για να απολαύσουν τη γαλήνη, την ησυχία αλλά και το διαφορετικό τρόπο ζωής που τους προσφέρει η ελληνική ύπαιθρος.

Αγροτουρισμός ονομάζεται η εναλλακτική εκείνη μορφή τουρισμού η οποία αναπτύσσεται σε μη τουριστικά κορεσμένες αγροτικές περιοχές και συνδέεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες, οι οποίες επιτρέπουν τόσο στους οικοδεσπότες όσο και στους φιλοξενούμενους των περιοχών αυτών να υφίστανται αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες. Ως δραστηριότητα αναπτύσσεται από τους μόνιμους κατοίκους των περιοχών του πρωτογενούς τομέα, οι οποίοι χρησιμοποιούν τον αγροτουρισμό ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος.

Έχοντας πλέον ο τουρισμός στην Κρήτη φτάσει στο στάδιο του κορεσμού, οι κάτοικοι σε περιφερειακό επίπεδο αναζητούν νέες μορφές αειφόρου και βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, έτσι ώστε να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο αύριο για τους ίδιους και τα παιδιά τους. Η φύση είναι αποδέκτης όλων των αρνητικών παρεμβάσεων. Ένα «φυσικό συμβόλαιο» πρέπει να συνομολογηθεί ανάμεσα στη φύση και τον άνθρωπο. Το περιβάλλον αποτελεί βάθρο της τοπικής οικονομίας και βασική προϋπόθεση της τοπικής ανάπτυξης. Επίσης ο τουρισμός έχει απόλυτη εξάρτηση από το περιβάλλον. Έτσι δημιουργείται η ανάγκη για εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Αντικείμενο της μελέτης: είναι ο αγροτουρισμός στο νομό Χανίων, το στάδιο που βρίσκεται και οι προοπτικές εξέλιξής του. Παρουσιάζεται το γενικότερο πλαίσιο, τα προβλήματα αλλά και οι νεότερες πολιτικές κατευθύνσεις που διαμορφώνονται σε νομαρχιακό επίπεδο.

Σκοπός της μελέτης: είναι να δώσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για την υφιστάμενη κατάσταση και τις προοπτικές ανάπτυξης του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων Κρήτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑ:

1.0 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ποιότητα τουρισμού, η ποιότητα είναι ο πρώτος καθοριστικός παράγοντας για την ανάπτυξη μιας τουριστικής δραστηριότητας ικανής να δημιουργήσει προστιθέμενη αξία στην τοπική οικονομία.

Στην πολύ ανταγωνιστική αγορά του τουρισμού, ο πρώτος στόχος μιας περιοχής είναι να εγγυηθεί στον επισκέπτη ένα υψηλό επίπεδο ικανοποίησης στο σύνολο των υπηρεσιών που αποτελούν μέρος της διαμονής και της διατροφής.

Στην Ελλάδα δεν επικρατεί η παραπάνω κατάσταση. Το πρόβλημα βρίσκεται στο τουριστικό καταναλωτικό μοντέλο που έχει καθιερωθεί και κυριαρχεί, αυτό είναι το μοντέλο του μαζικού και φτηνού τουρισμού. Ο οποίος δεν εγγυείται ποιότητα και ικανοποίηση των πελατών από τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Εφόσον λοιπόν, δίνει περιορισμένη εγγύηση ποιότητας, λόγω και του φτηνού πακέτου διακοπών που κλείνει ο πελάτης, έχει ως αρνητικό αποτέλεσμα να μην είναι ένας επαναλαμβανόμενος πελάτης και να κάνει κακή διαφήμιση για τη χώρα μας. Επιπλέον έχει αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον λόγω, της μαζικότητάς του. Είναι απαραίτητο λοιπόν να αλλάξει το καταναλωτικό τουριστικό μοντέλο.

Όλες οι κατηγορίες του σύγχρονου τουρισμού, -πολύ δε περισσότερο οι εναλλακτικές μορφές με τις ειδικές απαιτήσεις- επιβάλουν με έμφαση στη ποιότητα το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν. Σημαντικό μέρος, αυτής της ποιότητας είναι και το περιβάλλον, (φυσικό και πολιτισμικό). Επιπλέον, οι προτιμήσεις των τουριστών έχουν διαφοροποιηθεί και δεν αναζητούν πλέον μόνο το θέαμα των μουσείων, αλλά τους ενδιαφέρει να μάθουν πολλά περισσότερα ουσιώδη στοιχεία για τον τόπο που επισκέπτονται. Δηλαδή, ο τουρισμός σταδιακά επαναπροσανατολίζεται με βάση την ποιότητα και αξία της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς ενός τόπου.

Γι' αυτό οι προσπάθειες για τουριστική ανάπτυξη δε μπορούν να έχουν μακροπρόθεσμα επιτυχία, αν δε συνοδεύονται ταυτόχρονα με την καθιέρωση της Αειφορίας και της Ποιότητας σ' όλο το κύκλο των τουριστικών δραστηριοτήτων.

Προσπάθειες για προώθηση Αειφορίας και Ποιότητας στο τουρισμό γίνονται σε εθνικό ή περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Μια εναλλακτική μορφή τουρισμού αειφόρου ανάπτυξης είναι ο αγροτουρισμός, τον οποίο θα μελετήσουμε, σε τοπικό επίπεδο και συγκεκριμένα στο νομό Χανίων Κρήτης.

Αντικείμενο της μελέτης αυτής είναι το επίπεδο ανάπτυξης του αγροτουρισμού, στο νομό Χανίων, η βιωσιμότητα του και τέλος οι προοπτικές εξέλιξής του. Αν δηλαδή ο τόπος έχει την ικανότητα από πλευράς υποδομής, περιβάλλοντος και πόλων έλξης, να αναπτύξει την ειδική αυτή μορφή τουρισμού αλλά κι αν οι τοπικοί φορείς, οι κάτοικοι και οι ιδιώτες καταβάλουν προσπάθειες και ενδιαφέρονται για την περαιτέρω ανάπτυξή της.

Τι είναι ο «αγροτουρισμός».

...Η πιο καθαρή μορφή αγροτουρισμού – αυτή δηλαδή που ο τουρίστας ζει σε μια πραγματική εκμετάλλευση και συχνά μοιράζεται και κάποιες εργασίες ή μαθαίνει πως λειτουργεί η εκμετάλλευση – έχει μια ιστορία αιώνων Γαλλία και Αυστρία. Το γεγονός ότι όλο και περισσότεροι τουρίστες αποζητούν τη φυγή, όχι απλώς με τη μορφή οργανωμένων διακοπών αλλά με την έννοια της επιστροφής στη φύση, συνδέεται άμεσα με τα προβλήματα των αστικών κέντρων.

Ο αγροτουρισμός θεωρήθηκε τρόπος για την αναζωογόνηση προβληματικών -λόγω μετανάστευσης- περιοχών. Τονίζεται η ανάγκη Αγροτική πολυδραστηριότητα (που κατευθύνεται στο τουρισμό), ήταν πάντα ένας τρόπος για να αποκτήσουν οι φτωχοί κυρίως αγρότες κάποια πρόσθετα εισοδήματα,, ώστε να μπορούν να διατηρούν την αγροτική τους εκμετάλλευση. Αυτό αναμφισβήτητα παραμένει βασικός παράγοντας της εξωγεωργικής απασχόλησης στον τόπο μας: μικρός κλήρος, μικρό εισόδημα, φτωχή ή ορεινή περιοχή.

ΠΗΓΗ: ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ, ΤΣΑΡΤΑΣ.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του αγροτουριστικού προϊόντος είναι:

- Η απόλαυση του φυσικού περιβάλλοντος και η γνωριμία με τα χαρακτηριστικά φυσικά τοπία, τα τοπία φυσικού κάλλους και την πανίδα και τη χλωρίδα των εκάστοτε περιοχών. Αγροτικές περιοχές που περιλαμβάνουν υδροβιότοπους μπορούν να συνδυάσουν την αγροτουριστική δραστηριότητα με το λεγόμενο "τουρισμό των υδροβιότοπων" (παρατήρηση χλωρίδας και πανίδας, δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης κ.τ.λ.).
- Η επαφή και η γνωριμία με την τοπική αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων, η συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.τ.λ.
- Η προσφορά διαφοροποιημένων, υψηλής ποιότητας τουριστικών προϊόντων (π.χ. προσφορά βιολογικών παραδοσιακών προϊόντων, προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης)
- Η παρατήρηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και πιθανώς η συμμετοχή σε αυτές
- Η άσκηση παράλληλων τουριστικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο (ορειβασία, πεζοπορία, ανεμόπτερο πλαγιάς κ.τ.λ.).

Τι περιλαμβάνει η Ελληνική Προδιαγραφή του ΕΛΟΤ για τον Αγροτουρισμό

Η Ελληνική Προδιαγραφή για τον Αγροτουρισμό ουσιαστικά αποτελεί το απόσταγμα των κατά καιρούς προσπαθειών για την κατάρτιση μιας σειράς προδιαγραφών για την ποιότητα των υπηρεσιών τουρισμού που παρέχονται στην ελληνική ύπαιθρο. Το περιεχόμενο της αντανακλάται στον πλήρη τίτλο της, ο οποίος είναι «Αγροτουρισμός: Ορολογία και γενικές απαιτήσεις για τους παροχείς υπηρεσιών αγροτουρισμού».

Περιλαμβάνει ορισμούς για τα παρακάτω:

- αγροτουρισμός
- αγροτουριστικό προϊόν
- αγροτουριστικός προορισμός

- αγροτουριστική επιχείρηση και
- μορφές αγροτουριστικών επιχειρήσεων

Και γενικές απαιτήσεις για την λειτουργία των αγροτουριστικών επιχειρήσεων. Οι απαιτήσεις αυτές σχετίζονται με επτά επιμέρους διακριτούς τομείς της λειτουργίας των επιχειρήσεων, ήτοι:

- **Νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας**
(άδειες λειτουργίας, περιορισμοί κλπ)
- **Κτιριοδομικοί και Λειτουργικοί Όροι**
(αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά, δομικά υλικά, εξοπλισμός, ασφάλεια κλπ)
- **Περιβάλλον**
(πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης, φιλοπεριβαλλοντικά μέτρα κλπ)
- **Τοπικά χαρακτηριστικά**
(προβολή και προώθηση των ιδιαίτερων πολιτισμικών και φυσικών χαρακτηριστικών της περιοχής, χρήση και προώθηση τοπικών προϊόντων κλπ)
- **Ανθρώπινο δυναμικό**
(θέσεις εργασίας, εκπαίδευση επιμόρφωση προσωπικού)
- **Πελάτης**
(επικοινωνία, μέτρηση ικανοποίησης, συνεχής βελτίωση)
- **Συνέργια – Άμιλλα - Δικτύωση - Ανταγωνιστικότητα-Καινοτομία**

Ποιες συγκεκριμένες επιχειρήσεις αφορά

Σύμφωνα με τους ορισμούς της Προδιαγραφής, αγροτουριστικές επιχειρήσεις είναι οι επιχειρήσεις εκείνες που δραστηριοποιούνται σε **αγροτουριστικούς προορισμούς**, -σε περιοχές δηλαδή με **μικρό πληθυσμό** και **περιορισμένη ανάπτυξη τουριστικών υποδομών** - και παρέχουν μία από τις παρακάτω υπηρεσίες:

- Διαμονή
- Εστίαση

- Περιήγηση στη φύση
- Ευαισθητοποίηση, περιβαλλοντική εκπαίδευση
- Γνωριμία με τα πολιτισμικά στοιχεία μιας περιοχής, επίσκεψη στα ιστορικά και λοιπά αξιοθέατα, συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής.
- Γνωριμία με παραδοσιακά επαγγέλματα, αγροτικές μεθόδους παραγωγής και καλλιέργειας καθώς και παραγωγικές διαδικασίες που έχουν εκλείψει.

1.1 Γιατί να ασχοληθούμε με τον Αγροτουρισμό;

Για να κρατήσουμε τον κόσμο στην ύπαιθρο. Για να τονώσουμε την αγροτική ζωή, να ενισχύσουμε το οικονομικό εισόδημα. Για να σταματήσουν να ερημώνουν τα ορεινά χωριά και οι μειονεκτικές περιοχές της Ελλάδας, που για διάφορους λόγους δεν είχαν μέχρι πρόσφατα ευκαιρία ανάπτυξης και αξιοποίησης. Για να κρατήσουμε τους νέους στον τόπο τους και να δώσουμε διέξοδο από την ανεργία. Δεν είναι τυχαίο ότι η πολιτική ανάπτυξης του αγροτουρισμού αποτελεί κεντρική κατευθυντήρια πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως απάντηση στα ζητήματα της πολυλειτουργικής γεωργίας, της ενίσχυσης του αγροτικού εισοδήματος, της περιφερειακής ανάπτυξης, της προστασίας του περιβάλλοντος, του αιτήματος του σύγχρονου ανθρώπου για την ποιότητα ζωής. Αυτό το μοντέλο ανάπτυξης που πολλοί «εταίροι» μας στην Ευρωπαϊκή οικογένεια έχουν υλοποιήσει εδώ και δεκαετίες στην Γαλλία, την Ιταλία, την Αυστρία, υπήρξε η απάντηση στην ερήμωση της περιφέρειας και στη μείωση του αγροτικού εισοδήματος. Σήμερα υπολογίζεται ότι το 70% των Αμερικανών, Αυστραλών, Αυστριακών και Γερμανών και όχι πολύ μικρότερο ποσοστό των κατοίκων των υπολοίπων χωρών του ΟΟΣΑ κάνουν σε ετήσια βάση αγροτουρισμό.

Με τον αγροτουρισμό, πετυχαίνουμε την παραμονή των κατοίκων στις περιοχές τους, την διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, την ανακαίνιση σπιτιών και αρχοντικών που αφέθηκαν στον χρόνο. Μέσω του αγροτουρισμού προβάλλεται η πολιτιστική κληρονομιά, η μοναδικότητα της κάθε περιοχής που χάνεται και διαβρώνεται. Σήμερα υπάρχουν περί τις 5.000 ορεινές περιοχές που αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο, είτε να εξαφανιστούν ολοκληρωτικά, λόγω της αραιοκατοίκησης που συνδέεται με την μεγάλη ηλικία, είτε να αποκτήσουν ένα εντελώς νέο πληθυσμό που τυχαίνει να φτάσει εκεί σαν μετανάστης από κάποια άλλη χώρα, κινδυνεύοντας έτσι να χαθεί ένα μεγάλο κομμάτι ιστορικής συνέχειας. Σε συνδυασμό με την ανάγκη να συγκροτήσουν τις δυναμικές τους, σε μια διαδικασία

ευαισθητοποίησης και ανάστροφης πορείας δραστηριοποίησης των νέων ανθρώπων, ο αγροτουρισμός θα αποτελέσει το μεγάλο κίνητρο. Παράλληλα δεν πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι, αποτελεί μια ευκαιρία προσέγγισης των κατοίκων της Ευρώπης, καθώς και των κοινωνιών που αναπτύσσονται στα πλαίσια αυτά παρ' όλες τις διαφορετικές πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις.

Τώρα που τα σημάδια κορεσμού του κλασικού μοντέλου τουρισμού έχουν αρχίσει να γίνονται εμφανή και τα οφέλη άρχισαν να ισοσκελίζουν τα προβλήματα, είναι φανερό πως πρέπει να αναζητήσουμε νέες διεξόδους και μοντέλα τουριστικής ανάπτυξης. Σήμερα αρχίζει να γίνεται συνείδηση ότι η ανάπτυξη των ήπιων μορφών τουρισμού και ιδιαίτερα ο αγροτουρισμός, που χαρακτηρίζεται από τα στοιχεία του σεβασμού στον άνθρωπο και στο περιβάλλον είναι η πλέον κατάλληλη μορφή τουρισμού που συμβάλλει στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης, στην διαπαιδαγώγηση των πολιτών ως προς την ανεκτικότητα της όποιας διαφοράς τους και την προστασία των φυσικών πόρων της ηπείρου.

Η Ελλάδα δεν θα σταματήσει να είναι συνυφασμένη με τον μαζικό τουρισμό, αλλά όμως διαθέτει εξαιρετικούς και ποικίλους τουριστικούς πόρους που μπορούν να αξιοποιηθούν και να αναδείξουν ένα νέο εναλλακτικό πρόσωπο, ένα ήπιο τουριστικό μοντέλο, ένα ποιοτικό προϊόν προσανατολισμένο σε ένα εξίσου ποιοτικό τμήμα της αγοράς.

Ο αγροτουρισμός δεν είναι απλώς μια μορφή τουρισμού. Είναι μια διαφορετική προσέγγιση στον τρόπο ζωής, μια νέα πραγματικότητα, ένα όραμα.

1.2 Πρόσφατες τάσεις στον Αγροτουρισμό.

Ο Αγροτικός τουρισμός δεν είναι ένα νέο φαινόμενο στην Ευρώπη. Οι άνθρωποι έχουν ταξιδέψει στην επαρχία για τις διακοπές τους σε σημαντικούς αριθμούς, από το πρόωρο μέρος του τελευταίου αιώνα, που εμπνέεται από τα ωραία τοπία και μια επιθυμία για ηρεμία και αναψυχή. Ένα μεγάλο μέρος αυτής της δραστηριότητας αφορούσε τη μετανάστευση στις πόλεις και τις επισκέψεις πίσω στις ρίζες της επαρχίας, ένα φαινόμενο ακόμα σημαντικό σε πολλά μέρη της Ευρώπης. Εντούτοις, τα τελευταία χρόνια η αγορά έχει γίνει περιπλοκότερη και πιο διακριτική και έχει υπάρξει ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για τον αγροτικό τουρισμό ως πολύτιμο όχημα για μια πιο αναγκαία διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας.

Αυτή η μεγάλη ακτινοβολία είναι τώρα ένας κοινός παράγοντας σε ολόκληρο τον ΕΕΑ. Τα περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν παρόμοια ζητήματα και ευκαιρίες στον αγροτικό τουρισμό.

Από την πλευρά ζήτησης, οι τάσεις περιλαμβάνουν τα εξής:

- ❖ Μια μείωση στο μήκος των διακοπών που γίνονται στην επαρχία, με περισσότερα σύντομα διαλείμματα. Αυτό έχει επηρεάσει τη βιωσιμότητα ειδικά στις λιγότερο προσβάσιμες περιοχές. Όσοι κάνουν σύντομα διαλείμματα ψάχνουν μια υψηλότερα ποιοτική εμπειρία ανά ημέρα κατά τη διάρκεια της μικρότερης χρονικής περιόδου διαθέσιμης σ' αυτούς.
- ❖ Μια αύξηση στις ημερήσιες επισκέψεις στην επαρχία με κοντινές αστικές περιοχές, που φέρνουν περισσότερες πιέσεις και μια ανάγκη για τη διαχείριση επισκεπτών.
- ❖ Συνεχής δημοτικότητα των αγροτικών διακοπών μεταξύ των ομάδων γηρατειών. Συνεχίζουν να απολαμβάνουν τις αγροτικές παραδόσεις και την ηρεμία αλλά να είναι επίσης περισσότερο υγιείς και πιο συνειδητοί στις δραστηριότητες.
- ❖ Μια μετατόπιση στη φύση των απαιτήσεων από την οικογενειακή αγορά, η οποία γίνεται περισσότερο ποιοτική καθώς επίσης και πιο συνειδητή στις τιμές, που απαιτεί τα σωστά προϊόντα για να στοχεύσει στα σωστά τμήματα.
- ❖ Μια αύξηση του ενδιαφέροντος για τις δραστηριότητες στην επαρχία (ειδικότερα περπάτημα και ποδηλασία) και για άλλα ενδιαφέροντα συμπεριλαμβανόμενης της κληρονομιάς και των τοπικών τροφίμων και ποτών, παρακινητική ζήτηση για group καθώς επίσης και για ανεξάρτητα προγράμματα.
- ❖ Αυξανόμενο ενδιαφέρον για την φύση και τη συνείδηση των περιβαλλοντικών ζητημάτων σχετικά με τον τουρισμό.

❖ Τρέχουσα ζήτηση για όλα τα είδη στέγασης από τα σπίτια φέουδων ως το camping, αλλά αυξανόμενη συνείδηση των προτύπων στο πλαίσιο κάθε τομέα.

❖ Μικρή αλλαγή στο εποχιακό σχέδιο της ζήτησης με υψηλές αιχμές στα μέσα καλοκαιριού, που προκαλεί προβλήματα βιωσιμότητας και προκλήσεων στη διοίκηση επισκεπτών και το marketing.

Σύνοψη:

Ο Αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο.

Γενικά:

Αγροτουρισμός είναι η παράλληλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων που αποσκοπεί στην οικονομική και την κοινωνική αναβάθμιση των αγροτικών περιοχών και γενικότερα της υπαίθρου, με την ανάδειξη και στήριξη:

- της ήπιας και μικρής κλίμακας προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών
- της τοπικής αγροτικής παραγωγής
- της δημιουργίας και εμπορίας παραδοσιακών προϊόντων
- του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου της κάθε περιοχής

1.3 Ποιους ενδιαφέρει ο αγροτουρισμός

Από την άποψη αυτή, η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού, ενδιαφέρει κυρίως τους παρακάτω φορείς / επιχειρήσεις:

- Παραδοσιακά Καταλύματα
- Παραδοσιακά εστιατόρια και καφεενεία
- Παραγωγούς και εμπόρους τοπικών προϊόντων
- Επιχειρήσεις δραστηριοτήτων
- Μουσεία κάθε είδους

- Συλλόγους (Πολιτιστικούς, Φυσιολατρικούς, Ορειβατικούς, κλπ)
- Συνεταιρισμούς (Γυναικείους, Αγροτικούς κλπ)
- Τοπική αυτοδιοίκηση
- Σχολεία / Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Όμως ενδιαφέρει επίσης τον κάθε κάτοικο και επαγγελματία της περιοχής στην οποία αναπτύσσεται μια Αγροτουριστική δραστηριότητα καθώς:

Στον Αγροτουρισμό ο τουρίστας είναι επισκέπτης, φίλος, θαυμαστής του τόπου, είναι ένας «φιλοξενούμενος», ένας ταξιδιώτης που αναζητά τα μυστικά, την αυθεντικότητα και την ομορφιά του, εστιάζοντας στην ήσυχη ζωή, τη φυσική κληρονομιά και όλα όσα μοναδικά και ξεχωριστά έχει να προσφέρει ο κάθε προορισμός.

Ολόκληρη η φιλοσοφία του Αγροτουρισμού βασίζεται στη διαπροσωπική, ανθρώπινη, άμεση και φιλόξενη σχέση μεταξύ του κατοίκου της υπαίθρου και του επισκέπτη. Για το λόγο αυτό φέρνουμε τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση, με την καλλιέργεια της γης, την περισυλλογή του καρπού, με τους ανθρώπους της περιοχής μας. Ο επισκέπτης μαθαίνει να φτιάχνει στον αργαλειό, να κεντάει, να παρατηρεί τα ζώα και τα πουλιά, να δοκιμάζει το κρασί και το τσίπουρο, να συμμετέχει στην παραγωγή τους, να καταλαβαίνει τη σωστή ώρα του τρύγου, τη γεύση, το άρωμα, το χρώμα του κρασιού της περιοχής μας, τη χρήση του κρόκου, τη διαφορά στις ποικιλίες του μελιού, τη διαδικασία και επιλογή κατά την περισυλλογή των μανιταριών ή των κάστανων.

Του προτείνουμε δασώδη μονοπάτια, γαλήνιες λίμνες και ορμητικά ποτάμια, του προσφέρουμε την δυνατότητα για αθλήματα περιπέτειας (extreme sports) και τον ξεναγούμε σε παλιές εκκλησιές και μοναστήρια, πέτρινα γεφύρια και αρχαιολογικά ευρήματα, τον προσκαλούμε να συμμετάσχει σε τοπικά πανηγύρια, γιορτές, έθιμα.

Αγροτική ζωή - αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός προσφέρει ανεξάντλητες ευκαιρίες στον επισκέπτη όπου μπορεί να τις αξιοποιήσει σε διάφορους τομείς. Διάφοροι φορείς και μεμονωμένοι επιχειρηματίες που αγαπούν τον τόπο τους, βοηθούν τους πελάτες του αγροτουρισμού να ενταχθούν στην τοπική κοινωνία και να γνωρίσουν το φυσικό και πολιτιστικό πλούτο της περιοχής. Όπως λένε μπορούν να «μυήσουν» για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα στην τοπική ζωή, στις δραστηριότητες και τα έθιμα. Ο επισκέπτης Επιδιώκει όχι μόνο να γνωρίσει την περιοχή αλλά να συμμετάσχετε στις καλλιέργειες, στο κλάδεμα, στο μάζεμα ελιάς, στον τρύγο, στο πατητήρι, στη συλλογή των φρούτων και των καρπών εποχής, στο ζύμωμα ψωμιού, στην παρασκευή γλυκών κουταλιού, μαρμελάδων ή ποτών.

Προφίλ των αγροτουριστών

Τα άτομα που επιλέγουν την εναλλακτική αυτή μορφή του τουρισμού είναι άτομα που αναζητούν στις διακοπές τους τη "φόρμουλα των 3Φ (Φύση - Φιλία - Φιλοξενία)" και απορρίπτουν ή δεν νιώθουν ότι τους εκφράζει εκείνη των 3S (Sun - sea - sand) του μαζικού τουρισμού, όπως αυτή έχει εξελιχθεί στις μέρες μας. Τα άτομα αυτά τις περισσότερες φορές έχουν συγκεκριμένα ενδιαφέροντα (φυσιολάτρες, παρατηρητές πουλιών, χλωρίδας και πανίδας ορειβάτες κ.ά.), και είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένα στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα.

Από την πλευρά ανεφοδιασμού, έχουν υπάρξει τρεις κύριοι παράγοντες που επηρεάζουν την αλλαγή:

- Μειούμενα γεωργικά εισοδήματα και αλλαγές στα συστήματα υποστήριξης πιέζοντας τους αγρότες και τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών να διαφοροποιήσουν τις δραστηριότητες τους, που να οδηγούν σε μια ιδιαίτερη αύξηση στον αγροτουρισμό και στις σχετικές επιχειρήσεις.
- Στην εργασία των αντιπροσωπειών αγροτικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων LEADER που υποστηρίζονται από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ.
- Στην αυξανόμενη συνειδητοποίηση των ευκαιριών για εισόδημα και εκπαιδευτική υπέρβαση παρουσιαζόμενη από τον καλά διοικούμενο βιώσιμο μεταξύ των οργανώσεων που ενεπλάκησαν με την περιβαλλοντική διαχείριση, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών και

περιφερειακών πάρκων και των οργανισμών ενδιαφερομένων για την κληρονομιά κατασκευής.

Κατά συνέπεια, έχει υπάρξει μια σημαντική αύξηση στον αριθμό των αγροτικών επιχειρήσεων τουρισμού τα τελευταία χρόνια, που χαράζουν μια αγορά που αλλάζει και γίνεται διακριτική. Οι μεμονωμένοι αγροτικοί τόποι προορισμού τουριστών πρέπει να γίνουν ανταγωνιστικότεροι, να προσελκύσουν και να διατηρήσουν την επιχείρηση. Για τους περισσότερους, υπάρχει μικρό πεδίο μείωσης των τιμών για να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα. Μάλλον, είναι αρμόζον για αυτούς να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στην ποιότητα και να βρουν τα ενδιαφέροντα της αγοράς, εξασφαλίζοντας ότι οποιεσδήποτε αλλαγές είναι ευεργετικές στο περιβάλλον και ικανοποιούν τις ανάγκες των αγροτικών κοινοτήτων και της αγροτικής οικονομίας.

1.4 Σκοπός και στόχοι της μελέτης

Σκοπός της μελέτης είναι να δώσει μια ολοκληρωμένη εικόνα των σχέσεων των αρμόδιων τουριστικών φορέων σχέσεων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, όπως εξελίσσονται σήμερα, στην θεωρία, τη πολιτική και τη πράξη. Παρουσιάζεται το γενικότερο πλαίσιο του αγροτουρισμού οι νεότερες πολιτικές κατευθύνσεις που διαμορφώνονται σε νομαρχιακό επίπεδο, η υφιστάμενη κατάστασή του και οι προοπτικές ανάπτυξής του σε νομαρχιακό επίπεδο.

Στόχος της μελέτης είναι δείξει πόσο σημαντικό είναι να αναπτυχθεί ο αγροτουρισμός στο νομό Χανίων.

1.5 Περίγραμμα της μελέτης

- Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται εισαγωγή στο θέμα που ερευνάται και αναφέρεται ο σκοπός της μελέτης.
- Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται ο αγροτουρισμός και οι δραστηριότητες που τον χαρακτηρίζουν.
- Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα προβλήματα τα οποία καθιστούν απαραίτητη την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων,

αναφέρονται μονάδες που λειτουργούν και τέλος γίνεται βιβλιογραφική ανασκόπηση στον όρο αγροτουρισμός.

- Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για τη συλλογή των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν στη διεξαγωγή της μελέτης.
- Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της πρωτογενούς έρευνας.
- Το έκτο κεφάλαιο αναφέρεται, στα γενικά συμπεράσματα της μελέτης και δίνει προτάσεις για την καλύτερη μελλοντική κατάσταση του τουρισμού στο νομό Χανίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΥΟ:

2.0 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται μια σταδιακή μεταστροφή των προτιμήσεων των τουριστών- και αντίστοιχα στην προσφορά τουριστικών υπηρεσιών- προς πιο ειδικές και ανεξάρτητες μορφές τουρισμού, προσαρμοσμένες στα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα του κάθε τουρίστα για περιπλάνηση στη φύση, αναζήτηση πολιτισμικών δραστηριοτήτων, έντονη άσκηση, αναζήτηση εναλλακτικών διαφορετικών τρόπων ζωής κ.α.. Οι νέες τάσεις που διαφαίνονται φανερώνουν μια στροφή από το μαζικό απρόσωπο, φθηνό, μη ποιοτικό και

παθητικό τουρισμό· σε τουρισμό συμμετοχικό, επιλεκτικό, με σεβασμό στο τοπικό πολιτισμό και κυρίως το περιβάλλον.

Η αύξηση του ελεύθερου χρόνου, που εντείνεται από την σταδιακή μείωση του χρόνου εργασίας, προσφέρει πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες απόδρασης, οι οποίες είναι και κατανεμημένες στο σύνολό του έτους. Έντονη είναι η αλλαγή και η εξέλιξη των ψυχαγωγικών αναγκών και κινήτρων των σύγχρονων ανθρώπων. Οι διακοπές δεν θεωρούνται πια ως ένας απλός παραθερισμός στη θάλασσα. Η ανάπτυξη της αστικοποίησης, δημιουργεί μια πολύ ισχυρή επιθυμία για υπαίθριες ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Ο σύγχρονος τουρίστας αναζητά μάλλον τη διαφυγή σ' ένα νέο τρόπο ζωής που δεν του φέρνει στο μυαλό παραστάσεις της καθημερινότητάς του. Είναι ένα άτομο περισσότερο συμμετοχικό και ενεργό, παρά παθητικό και αντικείμενο περιποιήσεων.

Οι νέες τάσεις και ειδικές απαιτήσεις στην τουριστική ζήτηση γενικά επιβάλλουν με έμφαση την ποιότητα στο προσφερόμενο τουριστικό προϊόν . Μέρος αυτής της ποιότητας είναι το περιβάλλον (φυσικό και πολιτισμικό). Η ποιότητα αποτελεί και ουσιαστική προϋπόθεση για την μακροχρόνια διατήρηση της ίδιας τουριστικής δραστηριότητας. Ως σήμερα χιλιάδες άνθρωποι επιβίωσαν και άλλοι έζησαν πλούσια με έξυπνες κινήσεις για εκείνους αλλά αρνητικές για τα παιδιά τους..

Ο τουρισμός και το περιβάλλον με τις σύγχρονες αντιλήψεις θεωρούνται στενά συνδεδεμένα και είναι ουσιαστικής σημασίας να εξασφαλισθεί η συμβατότητα μεταξύ τους. Η συμβατότητα πρέπει να βασίζεται στην αρχή της «αιεφορίας». Αειφορία, είναι ότι χρειάζεται ο τουρίστας αλλά και ο επιχειρηματίας. Χρειάζεται λοιπόν άμεση κινητοποίηση του πληθυσμού για καλύτερη ποιότητα ζωής. Κάτω από αυτήν την προσέγγιση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που οφείλονται στο τουρισμό έγινε απαραίτητη η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού έναντι σ' αυτήν του μαζικού. Η αναγκαιότητα της εφαρμογής των εναλλακτικών μορφών τουρισμού δημιουργείται από τον σκοπό για την εξάλειψη του μαζικού τουρισμού, έτσι ώστε να μειωθούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό οι αρνητικές επιπτώσεις οι οποίες προκαλεί στον τόπο προορισμού.

Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν μια ήπια, περιορισμένη και ελεγχόμενη δραστηριότητα και λειτουργούν με βάση την αρχή της αιεφορικής τουριστικής ανάπτυξης. Μερικές από αυτές είναι: Φυσιολατρικός τουρισμός, Ορεινός τουρισμός, Πολιτιστικός

τουρισμός, τουρισμός Υγείας και φυσικής ζωής, Αθλητικός τουρισμός, Ιαματικός τουρισμός και τέλος αγροτουρισμός τον οποίο και θα αναλύσουμε περισσότερο εκτενέστερα.

2.1 Η Αγροτουριστική Φιλοξενία

Στον αγροτουρισμό τα καταλύματα δεν είναι μεγάλες, αχανείς και απρόσωπες μονάδες. Επιβάλλεται να είναι μικρές μονάδες, πλήρως εναρμονισμένες με το περιβάλλον και την αρχιτεκτονική δόμηση του τόπου, δημιουργημένες ειδικά για τον σκοπό αυτό, είτε παλιά παραδοσιακά κτίσματα που αναπαλαιώνονται. Στον Αγροτουρισμό μπορούν ακόμα να χρησιμοποιηθούν εγκαταλελειμμένα σπίτια ή οικισμοί, ακόμα και παλιά πέτρινα σχολεία, αρχοντικά οτιδήποτε φανερώνει την ιστορία του τόπου και αξίζει να διατηρηθεί. Είναι αξιοζήλευτο ότι στην Κύπρο διασώθηκαν με αυτόν τον τρόπο, ολόκληρα χωριά και οικισμοί που είχαν εγκαταλειφθεί από την εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση.

Τα καταλύματα αγροτουρισμού μπορούν ακόμα να είναι δωμάτια (ειδικά κατασκευασμένα με όλες τις ανέσεις), μέσα στον ευρύτερο χώρο ενός μεγάλου αγροτόσπιτου και αγροκτήματος, (όπως συμβαίνει και στην γειτονική μας Ιταλία), όπου ο επισκέπτης έχει την εμπειρία της συνύπαρξης με την οικογένεια. Θα πρέπει όμως να είναι πολύ προσεκτικά διαμορφωμένα, κατασκευασμένα με όλο τον σεβασμό και την ακολουθία στα παραδοσιακά και αρχιτεκτονικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν την περιοχή, αλλά και σε όλα εκείνα που συνθέτουν την μοναδικότητα της διαμονής στην επαρχία. Ο αστός επισκέπτης δεν αναζητά απλά κάποια ενοικιαζόμενα δωμάτια στη «μέση του πουθενά», ούτε ένα πρόχειρο και απρόσωπο περιβάλλον. Δεν αναζητά επίσης τη διακόσμηση του αστικού σπιτιού του, αλλά την χαρακτηριστική διακόσμηση του αγροτόσπιτου. Αυτό όμως σε καμία περίπτωση δε σημαίνει ότι δεν αναζητά την άνεση, τις παροχές, την καθαριότητα που συνεπάγεται, τα οποία συνδυάζει με την ζεστή φιλοξενία που θέλει να βρει σε έναν τόπο, ώστε να τον αισθανθεί οικείο, δικό του και να θέλει να ξανάρθει.

Τελικά, όμως, ο θεσμός αυτός δεν άντεξε. Παρ' όλα αυτά, οι εξελίξεις των τελευταίων χρόνων, όπως η στροφή προς τα βιολογικά προϊόντα, η άνοδος του βουνού ως mainstream ταξιδιωτικού προορισμού, οι «πράσινες σελίδες» που κατακλύζουν τις εφημερίδες και τα περιοδικά και, βέβαια, οι επιδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άναψαν το... πράσινο χρώμα για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

Από τους πρώτους διδάξαντες η Κρήτη, η πατρίδα της υγιεινής ζωής και της παραδοσιακής μεσογειακής διατροφής. Ήδη πριν από μια δεκαπενταετία, κάποια ψαγμένα νεαρά ζευγάρια μεσοαστών Κρητικών γύριζαν την πλάτη στο mainstream τουρισμό, ζέσταιναν νερό στα καζάνια για να κάνουν μπάνιο και επιδίδονταν σε αγροτικές εργασίες και υγιεινή διατροφή με βιολογικά προϊόντα στο πέτρινο χωριό της Μηλιάς, έναν από τους πρώτους πρότυπους αγροτουριστικούς οικισμούς στην Ελλάδα κι έναν από τους πιο αυθεντικούς μέχρι σήμερα ο οποίος βρίσκεται στον νομό Χανίων. Πιο φιλικό στον αρχαίο αγροτουρίστα, που δεν έχει ακόμα κόψει τον ομφάλιο λώρο με τις σύγχρονες ανέσεις, το χωριό Βάμος, πάντα στο Νομό Χανίων, προσφέρει διαμονή σε παραδοσιακά σπίτια, νοστιμότατες γεύσεις στην ταβέρνα, όλα τα καλούδια της κρητικής γης σε συσκευασία δώρου στο παντοπωλείο Μυροβόλος, ενώ κάθε καλοκαίρι οργανώνει μαθήματα μαγειρικής και πολιτιστικές βραδιές.

2.2 Εκπαίδευση στον αγροτουρισμό

Ο ΟΑΣ εδώ και αρκετά χρόνια παρέχει ένα σύνολο εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τον αγροτουρισμό, τη διοίκηση μικρών επιχειρήσεων και τη διοίκηση του περιβάλλοντος. Αυτά τώρα παρέχονται από το εκπαιδευτικό κέντρο.

-Βοήθεια για ποιοτική βελτίωση.

Άμεσες συμβουλές και συνδρομή είναι διαθέσιμα από το ΓΑΤ στις επιχειρήσεις που θέλουν να βελτιωθούν. Έχουν πρόσβαση σε διάφορους επαγγελματίες, όπως αρχιτέκτονες που βοηθούν στην επεξεργασία σχεδίων και μελετών.

2.3 Ορισμός του Αγροτουρισμού-Agrotourism

Αγροτικός τουρισμός είναι τουρισμός που αναπτύσσεται στις αγροτικές περιοχές ή στην ύπαιθρο ή στα χωριά, ο οποίος αναφέρεται σε όλες τις τουριστικές δραστηριότητες μικρής κλίμακας που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο. Συνήθως είναι οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής μονάδες καταλυμάτων μικρής δυναμικότητας, όπου προσφέρονται προϊόντα και υπηρεσίες παραδοσιακού χαρακτήρα. Σχετίζεται με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως ο οικολογικός, ο περιβαλλοντολογικός, περιπέτειας κλπ.. Αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών υπηρεσιών (διαμονή, εστίαση) και δραστηριότητες αναψυχής που προσφέρονται από τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οικογενειακής συνήθως μορφής, οι οποίες διατηρούν τη γεωργία ως κύρια ή δευτερεύουσα δραστηριότητα. Ιδιαίτερο ρόλο, όσον αφορά την ελκυστικότητα, διαδραματίζεται η ποικιλία και η ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος. Χρειάζεται ήρεμο περιβάλλον και απομάκρυνση από τις πιέσεις της πόλης.

Οι γεωργοί διαθέτουν τα προϊόντα τους στους επισκέπτες. Έτσι οι επισκέπτες μπορούν να γευθούν τα ολόδροσα νόστιμα φρούτα, τα ολόφρεσκα λαχανικά και άλλα ντόπια γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα. Αρκετά συχνά έχουν την ευκαιρία να τα μαζέψουν μόνοι τους από τα περβόλια των γεωργών.

Οι αγρότισσες φτιάχνουν διάφορα παραδοσιακά τοπικά παρασκευάσματα αξιοποιώντας τα προϊόντα της γεωργικής τους εκμετάλλευσης και της ντόπιας παραγωγής που τα διαθέτουν άμεσα στους επισκέπτες.

Τα παραδοσιακά αυτά παρασκευάσματα, όπως γλυκά κουταλιού, μαρμελάδες, ζυμαρικά, ελιές, λάδι, κρασί, μέλι, τσικουδιά, τυριά κ.α. οι επισκέπτες μπορούν να τα γευτούν στις διακοπές τους, να παρακολουθήσουν και να συμμετάσχουν ενεργά στην παρασκευή τους. Ενώ φεύγοντας μπορεί να τους δώσουν δώρο ή να αγοράσουν είδη από αυτά για το σπίτι τους. Γεγονός που ο επισκέπτης εκτιμάει πολύ.

Σε αρκετές αγροτικές περιοχές πολλές γεωργικές εργασίες και άλλες του νοικοκυριού γίνονται με παραδοσιακό τρόπο. Έτσι ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να δει από κοντά τέτοιες εργασίες, ακόμα και να συμμετέχει σ' αυτές αν το θελήσει.

Η εμπειρία αυτή σε πολλούς από τους επισκέπτες θα είναι ίσως πρωτόγνωρη και ιδιαίτερα στα παιδιά των μεγαλουπόλεων που πολλά πράγματα γύρω από την αγροτική ζωή τα γνωρίζουν μόνο από εικόνες.

Η αγροτουριστική δραστηριότητα, είναι αντιποχική και προσφέρεται ιδιαίτερα για δωδεκάμηνο τουρισμό διότι υπάρχουν καλλιέργειες και γενικότερα αγροτικές εργασίες όλο το χρόνο (μάζεμα σταφυλιών, ελαιοκάρπου κ.α.). Παρακολουθεί όλες τις φάσεις της γεωργίας με τις συνεπαγόμενες εκδηλώσεις της αγροτικής ζωής. Έτσι αποτελεί μια ακόμη λύση στο μαζικό τουρισμό εξαιτίας του αντιποχικού του χαρακτήρα.

Στη διάρκεια του έτους οργανώνονται στην ύπαιθρο διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως: Πανηγύρια, ελληνικοί και παραδοσιακοί χοροί, αναβίωση παλιών εθίμων κ.α. που ο επισκέπτης συνήθως με μεγάλη του ευχαρίστηση συμμετέχει.

Η Ελληνίδα αγρότισσα και σήμερα ακόμα, με την ευαισθησία, τη δεξιοτεχνία, την εργατικότητα και το λεπτό γούστο που τη διακρίνουν, συνεχίζει την παράδοση στην υφαντική, στο κέντημα στο πλέξιμο και φτιάχνει χειροτεχνήματα με χαρακτηριστικά της τοπικής λαϊκής παράδοσης. Συχνά οι επισκέπτες θα βρουν να αγοράσουν αξιόλογα τοπικά είδη που διατηρούν ως ενθύμια.

Οι τιμές στα αγροτουριστικά καταλύματα είναι προσιτές και διαμορφώνονται σύμφωνα με σχετική εγκύκλιο που εκδίδει ο Ε.Ο.Τ..

Ο αγροτουρισμός, ως αειφορική μορφή εκμετάλλευσης, αποτελεί την καλύτερη λύση στα προβλήματα των ορεινών κοινοτήτων και των αγροτικών περιοχών. Αποτελεί μια ήπια μορφή εκμετάλλευσης στο βαθμό βέβαια που παραμένει μέσα στα επιτρεπτά επίπεδα για κάθε περιοχή. Η διαφορά από το μαζικό τουρισμό έγκειται κυρίως στους στόχους του αγροτουρισμού, όπως την αναβάθμιση των τοπικών κοινοτήτων, την ποιότητα στις προσφερόμενες υπηρεσίες του επισκέπτη και στα υλικά αγαθά, την προστασία και την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, την αποκατάσταση του φυσικού τοπίου κ.α.

Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού, πρέπει να γίνει με κατάλληλη διαχείριση των φυσικών πόρων, αφού ο οικονομικός πόρος κάθε περιοχής είναι η ποιότητα του περιβάλλοντος της. Η αγροτουριστική ανάπτυξη κάθε περιοχής χρειάζεται κάποιους πόλους έλξης για τους επισκέπτες. Γι' αυτό επιβάλλεται να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την αειφορική χρήση των πόρων της περιοχής.

Οι αγροτουρίστες επιθυμούν εύκολη πρόσβαση στα μέρη τα οποία αξίζει να επισκεφθούν. Ιδιαίτερη σημασία στις προτιμήσεις τους κατέχουν: οι «προστατευόμενες» περιοχές πλούσιες σε γλωρίδα και πανίδα., μνημεία της φύσης, τα έθιμα μιας περιοχής, ο πολιτισμός.

2.4 Βασικά χαρακτηριστικά του αγροτουρισμού

Ο «τουρισμός στην ύπαιθρο» είναι κάθε μορφής τουριστική δραστηριότητα, που αναπτύσσεται ή ασκείται στην ύπαιθρο με σκοπό την αναψυχή. Τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της είναι τα εξής:

- ❖ Δίνει την δυνατότητα στον τουρίστα να μείνει σε κάποιο υπαίθριο κάμπινγκ ή σε μονάδα αγροτουριστική ή και σε ξενοδοχείο διακοπών.
- ❖ Ενδέχεται να είναι δραστηριότητα προερχόμενη από τον ιδιωτικό τομέα (π.χ. ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια κ.λπ.) ή να είναι αποτέλεσμα πρωτοβουλιών της τοπικής αυτοδιοίκησης (π.χ. δημοτικές πανσιόν και κάμπινγκ).

Το κίνητρο μπορεί να έχει σχέση με την ανάγκη του τουρίστα για την επιστροφή στη φύση (τουρισμός φυσιολατρικός, οικολογικός, ορειβατικός κ.λπ.) ή να πρόκειται απλώς για δραστηριότητες. Βασικός στόχος του αγροτουρισμού είναι να προσελκύσει άτομα υψηλού εισοδηματικού επιπέδου όπου θα ξοδεύουν περισσότερα χρήματα και θα μένουν περισσότερες μέρες στο τόπο προορισμού.

- ❖ διακοπών και αναψυχής που αναπτύσσονται στην ύπαιθρο (παραθαλάσσια ή ορεινά αγροτουριστικά συγκροτήματα).
- ❖ Ο τύπος αγροτουριστικής ανάπτυξης πρέπει να εντάσσεται στα μέτρα και τα μεγέθη που συνδέονται με την τοπική κοινωνικοοικονομική και περιβαλλοντική δομή.
- ❖ Η ειδική αυτή μορφή τουρισμού χαρακτηρίζεται ως αειφορική και πρέπει να πληρεί της φέρουσας ικανότητας κάθε τόπου.

Το γεγονός ότι η έννοια «τουρισμός στην ύπαιθρο» περιλαμβάνει κάθε μορφής τουριστική δραστηριότητα στην ύπαιθρο, χωρίς να υπάρχει ένα συγκεκριμένο κίνητρο που να διαμορφώνει μια ειδική προσφορά με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, δείχνει ότι πρόκειται για εξειδικευμένη μορφή τουρισμού. Ο αγροτουρισμός έχει ως βασικό χαρακτηριστικό την προσπάθεια να συνδεθεί με διαφορετικούς οργανωτικά και λειτουργικά τρόπους η γεωργία με τον τουρισμό, με τελικό στόχο την αμοιβαία ωφέλεια και ιδιαίτερα για τη γεωργία, τη διατήρηση οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην ύπαιθρο.

Τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά στον αγροτουρισμό είναι τα ακόλουθα:

❖ Η προσπάθεια να ενταχθεί ο τουρισμός στην τοπική αγροτική δομή, ιδιαίτερα στο οικονομικό επίπεδο. Προϋποθέτει έναν αγρότη ενεργό οικονομικά, που ασκεί την αγροτική δραστηριότητα σαν επάγγελμα βασικό, ενώ ο τουρισμός για εκείνον συμβάλει απλώς στη συμπλήρωση του εισοδήματός του.

❖ Το κίνητρο που οδηγεί τους τουρίστες στον αγροτουρισμό είναι ακριβώς η ύπαρξη κάποιας αγροτικής εκμετάλλευσης σε οργανωμένο χώρο (φάρμα, αγροικία). Πρόκειται για μια προσπάθεια περισσότερο ισορροπημένων και ενεργών διακοπών, γεγονός που εξηγεί γιατί συχνά οι τουρίστες ζητούν να συμμετέχουν στις αγροτικές εργασίες.

❖ Η επαφή του τουρίστα με τον τόπο είναι συνήθως περισσότερο ειλικρινής και άμεση, αφού η ίδια η τουριστική δραστηριότητα προϋποθέτει τη συμμετοχή σε κοινές δραστηριότητες. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο, ότι μεγάλο μέρος αυτής της μορφής τουρισμού είναι οικογενειακής μορφής, επίσης ο χώρος επιτρέπει στα παιδιά να λειτουργήσουν περισσότερο ελεύθερα.

❖ Ο αγροτουρισμός συμβάλει δυναμικά στην απορρόφηση τοπικών αγροτικών προϊόντων (κηπευτικά, τυροκομικά, γλυκά, διακοσμητικά κ.λπ), δημιουργώντας έτσι ένα πρόσθετο εισόδημα στις αγροτικές περιοχές και ενθαρρύνοντας τους νέους να στραφούν επαγγελματικά στον αγροτικό τομέα.

❖ Ο καθοριστικός ρόλος των γυναικών, οι οποίες συχνά διευθύνουν τις αγροτουριστικές μονάδες, εφόσον κυρίως ο σύζυγος ασχολείται με τις αγροτικές εργασίες.

2.5 Διανομή ποιότητας στις αγροτικές περιοχές, σε όλα τα στάδια της εμπειρίας του επισκέπτη

Αυτή χτίζεται πάνω στην φιλοσοφία της Αλυσίδας της Τουριστικής Αξίας και έχει να κάνει με την προσοχή στη λεπτομέρεια της διανομής ποιοτικών υπηρεσιών και

εγκαταστάσεων σε όλα τα στάδια της εμπειρίας του επισκέπτη. Τα επτά συστατικά κλειδιά είναι:

1) Το marketing και η επικοινωνία.

Αυτό έχει να κάνει με την κατανόηση του ποιοι είναι οι επισκέπτες, δημιουργώντας τους ένα image ποιότητας βασισμένο σε σαφή μηνύματα, καθιστώντας εύκολη την κράτηση αλλά και τη διατήρηση της επικοινωνίας μαζί τους.

2) Το καλωσόρισμα, ο προσανατολισμός και η πληροφόρηση.

Πρωταρχικής σημασίας στη ποιότητα σε ένα προορισμό, έχει να κάνει με την ευχάριστη πρώτη εντύπωση στους επισκέπτες, διασφαλίζοντας ότι έχουν καταλάβει την περιοχή και έχουν πληροφορηθεί σωστά για να λάβουν τα πάντα από τη διαμονή τους.

3) Η διαμονή.

Η εμπειρία της διαμονής ενός επισκέπτη μπορεί να φτιάξει ή να χαλάσει της διακοπές. Ειδική προσοχή χρειάζεται να δοθεί στο σύνολο των καταλυμάτων, στο επίπεδο των εγκαταστάσεων και την ποιότητα των υπηρεσιών και πως το προσωπικό αντανακλά τα χαρίσματα του προορισμού στο σύνολο του.

4) Τα δέλεαρ και οι εκδηλώσεις.

Η ποιότητα ενός προορισμού έχει εν μέρη να κάνει με το να κάνεις σωστά πράγματα, βλέποντας τα ενδιαφέροντα διαφορετικών ειδών επισκεπτών ενώ αντανακλάται η κληρονομιά της περιοχής και το περιβάλλον. Η ποιότητα επίσης απαιτεί την ισορροπία μεταξύ εκπαίδευσης και διασκέδασης.

5) Η τοπική παραγωγή και η γαστρονομία.

Το φαγητό και τα τοπικά εδέσματα μπορούν να είναι ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των αγροτικών περιοχών. Βελτιώνοντας την ποιότητα και την παρουσίαση τους δεν παρέχουμε μόνο μια ιδιαίτερη εμπειρία αλλά μπορεί να είναι ένα άμεσο όφελος για την τοπική οικονομία και τα αγροτικά τοπία.

6) Η αναψυχή στην ύπαιθρο.

Μία γρήγορη ανάπτυξη της ζήτησης για αναψυχή στην ύπαιθρο, όπως το περπάτημα και η ποδηλασία, είναι ένα κοινό φαινόμενο σε όλη την Ευρώπη, απαιτώντας τη διοίκηση ποιότητας.

7) Το περιβάλλον και η υποδομή.

Όπως οι συγκεκριμένες εγκαταστάσεις και οι υπηρεσίες, είναι κρίσιμα σημαντικό ο προορισμός να είναι απλά ένα ευχάριστο μέρος να ξοδέψεις το χρόνο σου, εύκολα προσβάσιμο και προσπελάσιμο, με κατάλληλα μαγαζιά και άλλες υπηρεσίες και ένα ελκυστικό, καθαρό περιβάλλον.

2.6 Ποιες υπηρεσίες θα μπορούσαμε να προσφέρουμε σαν επιχειρηματίες του αγροτικού τουρισμού;

Βασική αρχή: Να αναδείξουμε τη μοναδικότητα και την αυθεντικότητα του τόπου, όλα όσα τον διαχωρίζουν από κάποιον άλλον και του προσδίδουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα. Να λαμβάνουμε υπόψη μας την εμπειρία των επιχειρήσεων από άλλες περιοχές ή χώρες, αλλά να μην αντιγράφουμε. Να προσαρμόζουμε τις καλές πρακτικές στις ιδιαίτερες συνθήκες της περιοχής μας.

Δυνατότητες υπηρεσιών – Τουριστικό πακέτο επιχείρησης

- Διαμονή σε καταλύματα παραδοσιακού τύπου
- Παραδοσιακή και τοπική γαστρονομία / προϊόντα
- Ενημέρωση - πληροφόρηση για δυνατότητες περιοχής
- Διοργάνωση / Υποστήριξη Δραστηριοτήτων

2.7 Ιστορικά στοιχεία

Οι τουριστικές δραστηριότητες στην ύπαιθρο έχουν ιστορία αιώνων, αποτελώντας το κλασικότερο τύπο οικογενειακών διακοπών, για τους κεντροευρωπαίους ιδίως. Οι αλλαγές στη μεταπολεμική περίοδο και η άνοδος του εμπορικού τουρισμού οδήγησαν και σε σημαντικές αλλαγές στην έννοια, στο περιεχόμενο και στις μορφές οργάνωσης και

λειτουργίας των διάφορων τύπων τουριστικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στην ύπαιθρο. Δύο είναι οι διαφορετικοί τύποι που κυριαρχούν πλέον σ' αυτές τις μορφές: ο ένας είναι ο κλασικός τουρισμός στην ύπαιθρο, ενώ ο άλλος είναι μια ειδικότερη μορφή αυτού, με μεγάλη ανάπτυξη μεταπολεμικά, ο αγροτουρισμός.

Οι ιστορικές εξελίξεις του αγροτουρισμού έχουν ως εξής:

- 1) Τουρισμός στο αγρόκτημα (συμβίωση με αγρότες).
- 2) Τουρισμός σε αυτόνομα οικήματα σε αγροκτήματα (οικισμοί-bungalows-αγροτουριστικά καταλύματα).
- 3) Τουρισμός στην ύπαιθρο σε αγρόκτηματα (αυτοκινούμενα οχήματα, τροχόσπιτα, σκηνές κ.λπ.)
- 4) Τουρισμός σε προστατευόμενες περιοχές (εθνικά πάρκα, περιοχές οικολογικής προστασίας κ.λπ.)
- 5) Τουριστικές δραστηριότητες για ειδικές ομάδες (νέοι, οικογένειες, φυσιολάτρες, περιηγητές κ.λπ.)
- 6) Αγροτουρισμός σε συνδυασμό με άλλες ειδικές μορφές τουρισμού (αθλητικός, φυσιολατρικός, περιηγητικός, χιονοδρομικός κ.λπ.)

ΠΗΓΗ: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Περιφέρεια Κρήτης.

Προβολή αγροτουριστικών.

Η προβολή του τουρισμού υπαίθρου απαιτεί ολοκληρωμένη προσέγγιση, σαφή προσανατολισμό προς τον πελάτη και χρήση πολλαπλών μορφών επικοινωνίας, από τα έντυπα και το Ίντερνετ μέχρι την αξιοποίηση του Εθελοντισμού.. Ο οργανισμός ανάπτυξης δυτικής Κρήτης έχει δημιουργήσει ιστοσελίδα προβολής αγροτουριστικών μονάδων με χαμηλότερο κόστος φιλοξενίας στο side, από ότι σε άλλες ιδιόκτητες ιστοσελίδες.

Εθελοντισμός και τουρισμός υπαίθρου

Εθελοντές από όλο τον κόσμο και από την Ελλάδα, είναι διαθέσιμοι να επισκεφθούν τον τόπο σας και να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Ανάλογες πρωτοβουλίες έχουν πολύ θετικά αποτελέσματα σε διάφορες περιοχές της Χώρας, ιδιαίτερα εκτός τουριστικής περιόδου.

Η αξιοποίηση των εθελοντών έχει πολλά οφέλη για τους τοπικούς φορείς και επιχειρηματίες καθώς, γνωρίζοντας πολίτες άλλων χωρών μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες τους και να προσφέρουν καλύτερες υπηρεσίες φιλοξενίας. Επιπλέον, οι εθελοντές αποτελούν ένα πολύ σημαντικό μέσο προβολής ενός τόπου. Αυτό γίνεται είτε με τη «στόμα με στόμα» προβολή της εμπειρίας τους σε γνωστούς και φίλους είτε με την επιστροφή τους στο μέλλον ως τουρίστες.

2.8 Πελάτες αγροτουρισμού

Ο αγροτικός τουρισμός απευθύνεται στον τουρίστα, ο οποίος έχει ικανοποιήσει το ενδιαφέρον του για περιηγήσεις στα γνωστά τουριστικά αξιοθέατα της εκάστοτε χώρας και ο οποίος αποζητάει κάτι το διαφορετικό, επειδή έχει κουραστεί από τη μονοτονία της προσφοράς του κλασικού τουριστικού πακέτου διακοπών. Επιθυμεί να γνωρίσει την αληθινή, τη φυσική ζωή, τα ήθη, τα έθιμα και την παράδοση σε μια ατμόσφαιρα φιλοξενίας και εξυπηρέτησης, στηριγμένη στην απλότητα και τη φυσικότητα των ανθρώπινων σχέσεων.

Βασικός στόχος του αγροτουρισμού είναι να προσελκύσει άτομα υψηλού εισοδηματικού επιπέδου έτσι ώστε να επιμηκύνουν το κύκλο των διακοπών τους και να ξοδεύουν περισσότερα χρήματα στο τόπο προορισμού. Να μετατραπεί ο τουρίστας σε περιηγητή, οδοιπόρο, ταξιδιώτη, και όχι να τον παρακινούν τα τουριστικά πρακτορεία σε μαζικό τουρισμό ώστε να κλείνει τις διακοπές του σε ένα πακέτο. Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στα ποιοτικά χαρακτηριστικά μιας επιχείρησης που θα εκτιμηθούν από το ευαίσθητο και απαιτητικό κοινό των Αγροτουριστών. Υπάρχουν αρκετά βιβλία που βοηθούν και συμβουλεύουν στις υπηρεσίες του αγροτουρισμού ένα πολύ καλό βοήθημα είναι το «Επιχειρήστε... Αγροτουριστικά.»

Είδη αγροτουριστικών καταλυμάτων

Τα είδη αγροτουριστικών καταλυμάτων είναι τα εξής:

- Μικρές ξενοδοχειακές μονάδες - ξενώνες
- Ενοικιαζόμενα δωμάτια στα σπίτια αγροτικών οικογενειών
- Ανεξάρτητες αγροτικές κατοικίες παραδοσιακής αρχιτεκτονικής (που εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον).

- Κάμπινγκ σε αγροκτήματα, τα οποία δεν είναι διαδεδομένα στην Ελλάδα σε αντίθεση με ορισμένες περιοχές της Ευρώπης.

Πλεονεκτήματα αγροτουρισμού

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο αγροτουρισμός στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών, συνοψίζονται στα εξής:

- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και κατά συνέπεια συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Το πλεονέκτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντική πληθυσμιακή μείωση και δημογραφική γήρανση. Η δημιουργία των θέσεων αυτών εργασίας είναι καθοριστική για τις ευαίσθητες, από άποψη εργασίας, κοινωνικές ομάδες των νέων και των γυναικών.
- Η δημιουργία υποδομών ήπιας κλίμακας, οι οποίες εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον και συμβάλλουν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των μόνιμων κατοίκων.
- Η προώθηση των γεωργικών παραδοσιακών προϊόντων στην αγορά και η αύξηση των εσόδων των ατόμων που ασχολούνται με το γεωργικό τομέα
- Ο αγροτουρισμός αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της δυνατότητας συνδυασμού της περιφερειακής ανάπτυξης και της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος. Είναι μια τουριστική δραστηριότητα που δεν δρα ανταγωνιστικά προς τους φυσικούς πόρους. Αντίθετα, συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση τόσο των μόνιμων κατοίκων όσο και των επισκεπτών στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Ο αγροτουρισμός, ως δραστηριότητα, αναπτύσσεται όλες τις εποχές του χρόνου, αμβλύνοντας έτσι το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας, που ως γνωστόν, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του ελληνικού τουρισμού.

Όπως είναι φανερό, η απαιτούμενη υποδομή του αγροτουρισμού είναι μικρής κλίμακας, συγκρινόμενη με εκείνη του μαζικού τουρισμού. Ο αγροτουρισμός δεν απαιτεί εξελιγμένη τουριστική υποδομή, τουλάχιστον στα πρώτα στάδια της ανάπτυξής του.

Παράλληλα, η προσφορά των αγροτικών προϊόντων είναι άφθονη, καθώς αυτά είναι κατά κύριο λόγο ελεύθερα αγαθά (αέρας, νερό, φύση).

Το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του αγροτουρισμού

Ιστορικά η πρώτη εμφάνιση του τουρισμού υπαίθρου και του αγροτουρισμού τοποθετείται το 19ο αιώνα, όταν ο τότε αστικός πληθυσμός πραγματοποιούσε εκδρομές με τους ατμοκίνητους σιδηρόδρομους. Το είδος αυτό του τουρισμού ίσως είναι γνωστό σε πολλούς από εμάς από τα μυθιστορήματα της ρομαντικής περιόδου και τις αντίστοιχες ταινίες.

Όμως ο αγροτουρισμός ως συγκροτημένη εναλλακτική μορφή τουρισμού, εμφανίζεται για πρώτη φορά τη δεκαετία του '60 στις Η.Π.Α. (Farm /ranch tourism). Στη χώρα μας, οι πρώτες μορφές αγροτουριστικής δραστηριότητας έλαβαν χώρα το 1984, με την ίδρυση των πρώτων γυναικείων αγροτουριστικών συνεταιρισμών (Πέτρα Λέσβου, Αμπελάκια, Αράχωβα, Μαστιχοχώρια Χίου).

Οι δυσμενείς επιπτώσεις του αγροτουρισμού

Όταν η ανάπτυξη του αγροτουρισμού δεν είναι συμβατή με τις αρχές της αειφορικής διαχείρισης, έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Στην περίπτωση αυτή, οι επιπτώσεις αναφέρονται:

- Στην άναρχη και υπέρμετρη ανάπτυξή του σε βάρος της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, που προκαλεί υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών.
- Στον κίνδυνο ανάπτυξης του τουρισμού στις αγροτικές περιοχές εις βάρος της αγροτικής ζωής. Στην πράξη έχει παρατηρηθεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις εγκαταλείπονται οι αγροτικές εργασίες προς χάριν ενός μεγαλύτερου βραχυχρόνιου τουριστικού κέρδους.
- Στην αλλοίωση του πολιτισμικού χαρακτήρα των αγροτικών περιοχών στις περιπτώσεις που ο αγροτουρισμός ακολουθήσει τα γνωστά αναπτυξιακά τουριστικά "πρότυπα" των περασμένων δεκαετιών.

2.9 Επίλογος

Ο αγροτουρισμός αποβλέπει μια ισόρροπη σύνδεση της τουριστικής προσφοράς μιας χώρας με την πραγματική και συνεχώς διαφοροποιούμενη τουριστική ζήτηση. Προβλέπει

διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας (τουρισμός μικρής κλίμακας) και προστασία των σπάνιων φυσικών σχηματισμών. Κάθε τουριστική ανάπτυξη πρέπει να επιτυγχάνει το σημείο ισορροπίας ανάμεσα στις ανάγκες και τις παροχές των επισκεπτών και να γίνεται σύμφωνα με τις αρχές της *αειφορίας*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑ

3.0 Νομός Χανίων

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Γεωγραφική θέση
- Πολύ καλό κλίμα, μεγάλος φυσικός πλούτος και πολλές περιοχές φυσικού κάλλους
- Ευδοκίμηση και παραγωγή σημαντικών αγροτικών προϊόντων
- Ολοκλήρωση μεγάλων αναπτυξιακών έργων υποδομής μέσα στα επόμενα 4-5 έτη
- Ύπαρξη πανεπιστημιακών ιδρυμάτων
- Ειδικευμένο εργατικό δυναμικό
- Διαθέτει Λιμάνι και Αεροδρόμιο Διεθνών προδιαγραφών

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

- Βιολογική γεωργία (κηπευτικά, αβοκάντο, εσπεριδοειδή) και βιολογική κτηνοτροφία (ζωοτροφές, εκτροφή ζώων).
- Μεταποίηση
Τρόφιμα - ποτά, ξύλο-έπιπλα, επεξεργασία αγροτικών προϊόντων
- Υπηρεσίες-
Ειδικές μορφές τουρισμού (ορεινός-χειμερινός, συνεδριακός, αγροτουρισμός, εκκλησιαστικός)

Το ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Εναλλακτικού Τουρισμού Χανίων παρουσιάστηκε από την Αγροτουριστική στην αίθουσα του συλλόγου ξενοδόχων του νομού, σε ειδική εκδήλωση... όπου οι αρμόδιοι φορείς συζήτησαν και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη τα σημαντικά κριτήρια που διαθέτει ο νομός για την καλύτερη ανάδειξη του. Συμπεραίνοντας, ότι ο νομός Χανίων έχει τις δυνατότητες από άποψη υποδομής, κλίματος, γεωργικής έκτασης αλλά και ενδιαφέρον των κατοίκων για να αναπτύξει αυτήν την ιδιαίτερη μορφή τουρισμού σε υπερθετικό βαθμό.

3.1 Δυνατότητες ανάπτυξης του Νομού Χανίων μέσω των εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Η Κρήτη και ιδιαίτερα ο Νομός Χανίων παρουσιάζουν σημαντικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά, όπως είναι τα ακόλουθα ενδεικτικά και όχι εξαντλητικά:

Ευνοϊκή στρατηγική θέση στο θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου. Σημαντική συγκέντρωση περιοχών με αξιόλογα στοιχεία φυσικού περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με σημαντικά στοιχεία ιστορικού και πολιτισμικού ενδιαφέροντος.

Ιδιαίτερη ευαισθησία σχετικά με την αξιοποίηση των περιβαλλοντικών πόρων. Σημαντική συμμετοχή του τουριστικού τομέα στην οικονομία της Χωρικής Ενότητας. Ύπαρξη τουριστικών πόρων υψηλής σπουδαιότητας. Σημειώνεται η υψηλού επιπέδου τουριστική ανάπτυξη με σημαντικές πρωτοβουλίες για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος.

Υψηλού επιπέδου πολιτισμικό προϊόν, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται εκτός από τους παραδοσιακούς πολιτιστικούς πόρους και τα μουσεία, η σύγχρονη τέχνη και ο «πολιτισμός της γεύσης».

Καλή ποιότητα, ευρεία ποικιλία και προβεβλημένα τοπικά προϊόντα. Λειτουργία σημαντικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Πανεπιστήμιο, Πολυτεχνείο και ΤΕΙ Κρήτης) καθώς και ερευνητικών ιδρυμάτων παραγωγής έρευνας και τεχνολογίας όπως το ΙΤΕ.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία, η Περιφέρεια Κρήτης παρουσίασε το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας (5,2%) από όλες τις Περιφέρειες της χώρας. Η απασχόληση στην Κρήτη χαρακτηρίζεται από μεγάλη αναλογία αυτοαπασχολουμένων (33,3%) και την υψηλή σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας αναλογία των προσωρινά απασχολουμένων (10,9%), προφανώς λόγω της μεγάλης ανάπτυξης του τουριστικού κλάδου και ιδιαίτερα του μαζικού τουρισμού.

Στην Περιφέρεια Κρήτης το 78% του προϊόντος της προέρχεται από τις υπηρεσίες, με σημαντική τη συμβολή του τουρισμού, αφού το 13% του ακαθάριστου προϊόντος της προέρχεται από υπηρεσίες ξενοδοχείων και εστιατορίων, η 3η υψηλότερη αναλογία στη χώρα μετά το Νότιο Αιγαίο και τα Νησιά του Ιονίου. Με 28% των συνολικών διανυκτερεύσεων αλλοδαπών στη χώρα, 2η υψηλότερη συμμετοχή μετά το Νότιο Αιγαίο, έχει την 3η υψηλότερη, μετά το Νότιο Αιγαίο και τα Ιόνια Νησιά, αναλογία διανυκτερεύσεων ανά κάτοικο.

Παράλληλα, η Κρήτη διαθέτει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όπως πλούσιο και σε πολλές περιπτώσεις άθικτο φυσικό περιβάλλον, άριστο κλίμα, αξιόλογους πολιτιστικούς και ανθρωπογενείς πόρους, ποιοτικά τοπικά προϊόντα και τοπική παράδοση, τα οποία αποτελούν το θεμέλιο λίθο και τα απαιτούμενα συστατικά στοιχεία για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως ο αγροτουρισμός, ο αθλητικός, ο φυσιολατρικός, ο θρησκευτικός, ο

γαστρονομικός κ.α.), οι οποίοι διεθνώς σημειώνουν όλο και πιο έντονη ζήτηση.

Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, ιδιαίτερα θετική είναι διεθνώς η εικόνα του κρητικού τουριστικού προϊόντος. Η Κρήτη είναι ένας πολύ γνωστός τουριστικός προορισμός κυρίως για την ιστορία, τα μνημεία, τον πολιτισμό, τη θάλασσα και τις ακρογιαλιές της. Η εικόνα που έχει διαμορφωθεί για το τουριστικό προϊόν της είναι ιδιαίτερος θετική και αυτό υπογραμμίζεται από διάφορα στοιχεία όπως: α) θεωρείται ασφαλής ταξιδιωτικός προορισμός β) χαρακτηρίζεται από υψηλό αίσθημα φιλοξενίας και γ) θεωρείται ότι έχει “ταυτότητα” και χαρακτηρίζεται ως “Ξεχωριστή”.

Αυτό συνεπώς που πρέπει κατά τη γνώμη μας να επιδιωχθεί πρώτιστα είναι ακριβώς η προώθηση της ποιοτικής διάστασης και της διαφορετικότητας του τουρισμού της Κρήτης, προβάλλοντας κατά πρώτο λόγο την άριστη ποιότητα με την ανταγωνιστική τιμή (αυτό που ονομάζουμε στο τουρισμό value for money).

Οι στόχοι της εθνικής τουριστικής πολιτικής για την προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, ανάλογα με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κάθε Περιφέρειας, και η γενική επιδίωξη της «ποιότητας» έναντι της «ποσότητας» στο τουριστικό προϊόν, ευνοούν στην Κρήτη, και ειδικά στο Νομό Χανίων, την ανάπτυξη δικτύων υποδομών ήπιων μορφών τουρισμού. Οι Άξονες Προτεραιότητας του «Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης - Νήσων Αιγαίου» με τους ειδικούς στόχους που ορίζουν, αναγάγουν την ανάπτυξη των ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε βασικό μοχλό για την επίτευξη των στόχων την 4ης Προγραμματικής Περιόδου.

Με την ορθή αξιοποίηση των πόρων από το «Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης - Νήσων Αιγαίου 2007-2013» και την υλοποίηση των γενικών και των ειδικών στόχων που τέθηκαν, οι αναμενόμενες επιπτώσεις θα είναι ιδιαίτερα σημαντικές για το τουριστικό προϊόν του Νομού Χανίων. Συγκεκριμένα αναμένεται:

Βελτίωση των υποδομών και της δικτύωσης των περιφερειακών και τοπικών λιμανιών της Περιφέρειας με αποτέλεσμα την καλύτερη εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού (ημεδαποί και αλλοδαποί) και τη διακίνηση των προϊόντων.

- ❖ Βελτίωση της προσπελασιμότητας και της διασύνδεσης των τουριστικών ζωνών.
- ❖ Υποστήριξη επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού που συμβάλλουν στην ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

- ❖ Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα.
- ❖ Προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.
- ❖ Προσέλκυση υψηλού επιπέδου επισκεπτών.
- ❖ Αύξηση επισκεπτών ιστορικών χώρων, μουσείων κ.λ.π.
- ❖ Διάσωση, προβολή και απόδοση σε χρήση της πολιτιστικής κληρονομιάς, λειτουργώντας υποστηρικτικά στη βαθύτερη γνώση της Κρήτης, στη δημιουργία ίσων ευκαιριών πρόσβασης στα πολιτιστικά αγαθά και στην ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας και τέλος
- ❖ Ενδυνάμωση των προϋποθέσεων για ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Η σημασία των ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού για την ανάπτυξη της υπαίθρου, τόσο στην Περιφέρεια Κρήτης όσο και ειδικά στο Νομό Χανίων, υπογραμμίζεται και από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 -2013. Το Πρόγραμμα θα υλοποιήσει παρεμβάσεις για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας, με ενδεικτικές δράσεις όπως είναι η μικρής δυναμικότητας υποδομές διανυκτέρευσης, τα επισκέψιμα αγροκτήματα, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού υπαίθρου. Με αυτές αλλά και άλλες δράσεις θα επιδιωχθεί η βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές του Νομού Χανίων.

Ο Αγροτουρισμός σαφέστατα είναι μια μορφή περιφερειακής ανάπτυξης, η οποία μπορεί να συμβάλει στην τοπική κοινωνία του Νομού, προσφέροντας οικονομική άνθηση και ευμάρεια. Τα οφέλη που πηγάζουν απ αυτόν λειτουργούν σε πολλαπλά επίπεδα (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, αγροτικής παραγωγής κ.λ.π.), μέσω μιας μορφής τουρισμού που σέβεται το υπάρχον περιβάλλον και τους φυσικούς – ανθρώπινους πόρους. Επιτρέπει τη συνέχιση της παραγωγής παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων που πιθανώς να είχαν εκλείψει, διατηρεί ή αναβιώνει τέχνες που διαφορετικά θα είχαν «πεθάνει», συντηρεί τις μνήμες με την αναβίωση εθίμων και παραδοσιακών εκδηλώσεων, γίνεται κανάλι επικοινωνίας των απομονωμένων περιοχών και δίνει προοπτικές δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας, ιδιαίτερα στους νέους και τις γυναίκες της περιφέρειας. Αντιπροσωπεύει επίσης την ευκαιρία να τεθεί σε μια νέα βάση η σχέση αστικού κέντρου – αγροτικής περιοχής, και δη των μειονεκτικών περιοχών.

Η προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού πρέπει να αποτελέσει πρώτη προτεραιότητα για το Νομό Χανίων αφού θα συμβάλει στη διαφοροποίηση και στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του, στην

ανάδειξη και ανάπτυξη αναξιοποίητων αλλά με λανθάνουσα (τουριστική) δυναμική περιοχών της ενδοχώρας, λειτουργώντας ανασχετικά στις τάσεις εγκατάλειψής της και συμβάλλοντας στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες του ΕΟΤ, οι αναξιοποίητες με λανθάνουσα τουριστική δυναμική περιοχές της ενδοχώρας του Νομού Χανίων είναι α) το οροπέδιο Ασκυφού, β) η περιοχή της Λίμνης Κουρνάς και γ) η περιοχή του Βάμμου. Οι περιοχές αυτές είναι περιοχές χαμηλής τουριστικής ζήτησης, με ελάχιστες υποδομές τουρισμού, αλλά με υψηλή πολιτισμική και αισθητική αξία, χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να αποτελέσουν την βάση για την ανάπτυξη των ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο Νομό Χανίων. Σε αυτές τις περιοχές και προτού υπάρξουν περαιτέρω βλάβες και συνέπειες μη αναστρέψιμες, πρέπει να ληφθεί η κατάλληλη μέριμνα για βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

Επίσης, στη περιοχή των Χανίων εντοπίζονται περιοχές με αξιόλογη τουριστική κίνηση και ικανοποιητικό επίπεδο τουριστικών υποδομών που όμως δέχονται απειλές. Οι περιοχές αυτές είναι η α) η Σούγια, β) το Λουτρό και η χώρα των Σφακιών και γ) το φαράγγι της Σαμαριάς. Στις περιοχές αυτές υπάρχει ενδιαφέρον φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, που ωστόσο, μπορεί να αποτελέσει την βάση για την ανάπτυξη των ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού μόνο εάν περιοριστούν οι απειλές που δέχονται οι περιοχές αυτές και επιδιωχθεί μια βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

Η νήσος Κρήτη

Το νησί της Κρήτης είναι ένα από τα πρώτα μέρη στην Ευρώπη που προσέλκυε το ενδιαφέρον των φυσιολατρών. Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '80, χιλιάδες πεζοπόροι κατέφθαναν και πραγματοποιούσαν το ξακουστό «trekking στην Κρήτη» από τότε μέχρι σήμερα, στην ατελείωτη λίστα των φυσιολατρών αυτών προσετέθησαν βοτανολόγοι, γεωλόγοι, σπηλαιολόγοι, και κάθε λογής άνθρωπος που αγαπάει τη φύση και την περιπέτεια.

3.2 Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους η Κρήτη και ειδικότερα τα Χανιά αποτελούν ένα τόσο σπουδαίο (αγρό-) τουριστικό προορισμό;

Είναι χωρίς αμφιβολία το ιδιαίτερο ανάγλυφό των Χανίων, όπου χαρακτηρίζεται από ψηλά βουνά και βαθιά φαράγγια, είναι η μεγάλη ποικιλία των φυτών και των δένδρων, τα σπάνια είδη ζώων, ο αμέτρητος αριθμός των σπηλαίων και των ακρογιαλιών, οι πλούσιες σε εκτάσεις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι εκκλησίες και τα μοναστήρια, οι αρχαιολογικοί θησαυροί, τα αξιόλογα λαογραφικά μουσεία, η Κρητική παραδοσιακή μουσική, η ιστορία και ο πολιτισμός, οι άνθρωποι με την διαδεδομένη σ' όλο τον κόσμο φιλοξενία τους και τέλος η αρμονική και τέλος μακρόχρονη σχέση του Κρητικού με τη γη του.

Τα καλοσημασμένα μονοπάτια που οδηγούν στις κορυφές τους περνούν από λιβάδια, οροπέδια, χωριά και δασωμένες εκτάσεις. Συχνά καταλήγουν σε σπήλαια και βράθρα με πλούσιο διάκοσμο και ιδιαίτερο αρχαιολογικό, ιστορικό και βιοσπηλαιολογικό ενδιαφέρον. Άλλοτε εύκολα και άλλοτε δύσκολα σε προσπέλαση, αποτελούν ξεχωριστής σημασίας βιότοπους για μια μεγάλη ποικιλία φυτών και ζώων. Σημαντικός είναι ο αριθμός των φαραγγιών που καταλήγουν σε κάποια θαυμάσια παραλία.

3.3 Γνωριμία με το Νομό Χανίων

Για πολλούς ο πιο ενδιαφέρων νομός της Κρήτης, πλούσιος σε τοπία εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς, μαγευτικές παραλίες, ορεινά χωριά που αποπνέουν τη λεβεντοσύνη των Κρητικών και με μια πρωτεύουσα που περηφανεύεται για την ονειρεμένη και αρχιτεκτονικά πολύμορφη παλιά πόλη της. Η παράδοση είναι ζωντανή στα χωριά του Αποκόρωνα, που αγναντεύουν τα Λευκά Όρη, οι δυτικές ακρογιαλιές συναγωνίζονται εμάς τις συναρπαστικές αμμουδιές του Νότου και το εμβληματικό φαράγγι της Σαμαριάς συνδέει την καταπράσινη ενδοχώρα με το Λιβυκό Πέλαγος.

Η περιοχή των Χανίων, λόγω της φυσικής ομορφιάς και της ποικιλίας αξιοθεάτων, προσελκύει πολλούς τουρίστες απ' όλο τον κόσμο. Η πόλη δέχεται και επισκέπτες που ενδιαφέρονται για οικονομικές δραστηριότητες στην περιοχή, αλλά και επιστήμονες και εκπαιδευτικούς που ενδιαφέρονται για τα ιστορικά αρχεία, ιστορικά μνημεία και μουσεία ή ενδιαφέρονται να επισκεφτούν το Πολυτεχνείο Κρήτης, το οποίο είναι ένα σημαντικό ερευνητικό κέντρο

Κτισμένη στην τοποθεσία της μινωϊκής Κυδωνίας, η οποία πήρε το όνομά της από τον Κύδωνα, γιο του Ερμή και της Ακακακλίδος κόρης του Μίνωα, η πόλη των Χανίων βρίσκεται στο μυχό του ομώνυμου κόλπου, ανάμεσα στις χερσονήσους Ακρωτήρι και Όνουχα. Παλιά πρωτεύουσα της Κρήτης (από το 1847 μέχρι το 1972), τα Χανιά είναι σήμερα, με 50.077

κατοίκους, η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Μεγαλονήσου, μετά το Ηράκλειο, και πρωτεύουσα του ομώνυμου νομού.

Αποτελούνται από την παλαιά και τη νέα πόλη. Κυριαρχούν διαφορετικοί αρχιτεκτονικοί ρυθμοί, που μαρτυρούν την ιστορική διαδρομή της μεγαλούπολης. Μετά τους Αραβες και τους Βυζαντινούς κατακτήθηκε από τους Ενετούς το 1252 και παραδόθηκε στους Τούρκους το 1669, πριν ενωθεί με την υπόλοιπη Ελλάδα, παρουσία του Ελευθερίου Βενιζέλου και του βασιλιά Κωνσταντίνου Α' την 1η Δεκεμβρίου 1913.

Ο πιο πράσινος νομός, με κορωνίδα μία από τις ωραιότερες παλιές πόλεις της Ελλάδας. Θα ερωτευτείτε τα Χανιά με το που θα διασχίσετε τις πλακόστρωτες ακτές του ενετικού λιμανιού, χαζεύοντας τα τζαμιά, τον ενετικό φάρο, τα αρσενάλια και τα καλοδιατηρημένα σπίτια στα λουλουδιασμένα στενοσόκακα. Εδώ θα βρείτε κουκλίστικους βενετσιάνικους ξενώνες και πληθώρα εστιατορίων όπου βασιλεύει η αρχοντική χανιώτικη κουζίνα - δείγματά της θα απολαύσετε και σε εστιατόρια του Ακρωτηρίου, σε συνδυασμό με επισκέψεις στα μοναστήρια της περιοχής. Θαυμάσια επιλογή για βάση διακοπών είναι και οι ξενώνες εναλλακτικού τουρισμού στην επαρχία Αποκορώνου (Βάμος, Μαχαιροί) αλλά και στην ενδοχώρα (Βλάτος, Κολυμπάρι), απ' όπου θα οργανώσετε εξορμήσεις στο Φαράγγι της Σαμαριάς και τις εκπληκτικές παραλίες του Λιβυκού Πελάγους στο Νότο. Αν τολμήσετε τη διαδρομή μέχρι τον Μπάλο στη Χερσόνησο της Γραμβούσας, στο βορειοδυτικό άκρο του νησιού, θα δείτε ένα από τα πιο συγκλονιστικά παράλια τοπία της Ελλάδας, ενώ όσοι μείνετε στην Παλιόχωρα θα ζήσετε πιο new age καταστάσεις, κάνοντας καθημερινά beach hopping σε Λουτρό, Αγία Ρουμέλη, Σούγια, Φραγκοκάστελο μέχρι και Γαύδο. Μια βόλτα μέχρι τη Χώρα Σφακίων και τα χωριά γύρω από το οροπέδιο Ασκύφου θα αποζημιώσει όσους αναζητούν το παραδοσιακό χρώμα στο νησί.

Τα Χανιά ξεχωρίζουν για την εκπληκτική παλιά πόλη τους, η ενδοχώρα για την αγριάδα των Λευκών Ορέων και τα καταπράσινα τοπία της, οι παραλίες για τα μοναδικά τους χρώματα, η περιοχή του Αποκόρωνα για τον εναλλακτικό της τουρισμό και το παραδοσιακό χρώμα των χωριών της, και ο Νότος για τα φαράγγια του, που καταλήγουν στο Λιβυκό Πέλαγος. Η γοητεία της παλιάς πόλης των Χανίων προσελκύει τους πάντες με τους ατμοσφαιρικούς βενετσιάνικους ξενώνες μέσα στα δαιδαλώδη στενοσόκακα, αλλά και τα καρπποσταλικά ηλιοβασιλέματα στο ενετικό λιμάνι. Τα παραλιακά θέρετρα δυτικά των Χανίων αποκτούν ολοένα και περισσότερες ξενοδοχειακές μονάδες, ιδιαίτερα προσφιλείς στις

οικογένειες. Ανάμεσά τους, ο πάντοτε τουριστικός Πλατανιάς παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια ένα νέο, αναβαθμισμένο πρόσωπο, χάρη στα πολυτελή ξενοδοχειακά συγκροτήματα και τα σοφιστικέ εστιατόρια. Εντελώς διαφορετικό σκηνικό στα γραφικά χωριά του Αποκόρωνα, με παραδοσιακούς ξενώνες και ειδυλ-λιακά αγροτικά μετόχια για απόλυτη απομόνωση στην ενδοχώρα. Μερικές από τις κορυφαίες και πιο παράξενες παραλίες του νησιού σας περιμένουν στη βορειοδυτική ακτή (όπως ο Μπάλος), ενώ προς Παλιόχωρα θα κατηφορίσουν οι low-profile τουρίστες, αλλά και οι Χανιώτες που δεν αποχωρίζονται ποτέ τις παραλίες του Λιβυκού Πελάγους.

Με τους *sui generis* μαυροπουκαμισάδες Κρητικούς θα τσουγκρίσετε ρακή στα ορεινά χωριά πάνω από τη Χώρα Σφακίων, ενώ το Φραγκοκάστελο με τους θρυλικούς Δροσουλίτες θα βάλει σε λειτουργία την έκτη σας αίσθηση. Τέλος, οι ορκισμένοι πεζοπόροι θα λιώσουν τα παπούτσια τους στο φαράγγι της Σαμαριάς και στο γειτονικό, εξίσου ξεχωριστό Ιμπριώτικο φαράγγι.

3.4 Τα μουσεία των Χανίων

Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων

Το κτίριο της εκκλησίας των Φραγκισκανών μοναχών, με τους γυμνούς πέτρινους τοίχους και τα οξυκόρυφα γοτθικά σταυροθόλια, αποτελεί το υποβλητικότερο σκηνικό για τα εκθέματα. Η αναπαράσταση του βωμού του Ποσειδώνα από τη Λισσό, με τα δεκάδες πήλινα ομοιώματα ταύρων (την αντικρίζετε μόλις μπειτε), φανερώνει εξ αρχής τη σύγχρονη μουσειολογική αντίληψη με την οποία είναι οργανωμένη η συλλογή. Αρκετές προθήκες είναι αφιερωμένες στη Μινωική Εποχή, σημαντικό ωστόσο χώρο καταλαμβάνουν και τα εκθέματα των ιστορικών χρόνων.

Βυζαντινή και μεταβυζαντινή συλλογή Χανίων

Πολύ κοντά στο λιμάνι, κρυμμένη στην πίσω πλευρά του προμαχώνα San Salvatore, βρίσκεται η βυζαντινή και μεταβυζαντινή συλλογή Χανίων. Είναι οργανωμένη με σύγχρονο τρόπο και δίνει στον επισκέπτη σαφή εικόνα της ιστορίας του νησιού από τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες μέχρι τη μεταβυζαντινή περίοδο, αναδεικνύοντας τις τέχνες που αναπτύχθηκαν τότε (γλυπτική, ψηφιδο-γραφία, ζωγραφική, μικροτεχνία, κεραμική).

Ναυτικό Μουσείο Κρήτης

Φιλόδοξη ιδιωτική προσπάθεια, που ξεκίνησε το 1973 από το ναύαρχο Αριστείδη Γιαννόπουλο. Ο μικρός χώρος ασφυκτικά από το πλήθος των εκθεμάτων. Στο ισόγειο, παρατηρώντας τις μακέτες των πλοίων, παρακολουθούμε την εξέλιξη της ναυπηγικής στον ελλαδικό χώρο – από το «πλοίο της Σύρου» (2800 π.Χ.) μέχρι τα καράβια των κρητικών επαναστάσεων (19ος αι.). Στον επάνω όροφο θα βρείτε μακέτες πλοίων του 20ού αιώνα, ωστόσο τις εντυπώσεις κλέβει η ενότητα της Μάχης της Κρήτης.

3.5 Εναλλακτικός τουρισμός στο νομό Χανίων

Το ευρωπαϊκό μονοπάτι E4, οι ειδικά διαμορφωμένοι χώροι για ορειβασία και αναρρίχηση, τα καταφύγια στον Ομαλό, το Βόλικα και τη Σβουριχτή, η παρατήρηση πουλιών στην Αγιά, οι ατέλειωτες εκτάσεις που ανοίγονται στους λάτρεις της ορεινής ποδηλασίας και του παρά πέντε, όλα αυτά είναι μόνο η αρχή. Τα Χανιά κρύβουν πολλές ακόμα εμπειρίες. Στους παραδοσιακούς οικισμούς τους μπορείτε να γνωρίσετε τον κρητικό τρόπο ζωής όπως διατηρείται μέχρι σήμερα και να συμμετάσχετε στις καθημερινές δραστηριότητες των κατοίκων. Τα αγροτουριστικά καταλύματα του νομού, τα περισσότερα είναι υπέροχα αναπαλαιωμένα αρχοντικά, είναι αξιόλογα και σας παρέχουν τη δυνατότητα να ζήσετε δίπλα στους ανθρώπους της υπαίθρου.

3.6 Γεωργία στο νομό Χανίων

Στα Χανιά ο πρωτογενής τομέας και ειδικότερα η γεωργία έχει σημαντική θέση ως οικονομική δραστηριότητα. Κύριες δραστηριότητες που αποφέρουν σημαντικό όφελος είναι οι ελαιοκαλλιέργειες, η αμπελουργία, η μελισσοκομία κ.α. Το μέγεθος, η παραγωγή και η παραγωγικότητα παρουσιάζουν στασιμότητα. Η ανταγωνιστικότητα των γεωργικών προϊόντων βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα και επηρεάζεται αρνητικά από την πτωτική τάση των ιδιωτικών επενδύσεων στο τομέα. Τα τελευταία χρόνια η μείωση του αγροτικού εισοδήματος είναι εμφανής. Η συμμετοχή των απασχολούμενων στη γεωργία κατά κύριο λόγο είναι άνω των 45 ετών. Οι αγρότες δεν έχουν πλέον τη δύναμη για ένα ικανοποιητικό και σταθερό

αποτέλεσμα εισοδήματος και ποιότητας αυτού. Υπάρχει διάρθρωση των εδαφών και η εγκατάλειψη εκτάσεων της γεωργικής γης κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα.

3.7 Τουρισμός στο νομό Χανιών

Ο τουρισμός αποτελεί επίσης μια βασική οικονομική δραστηριότητα στις μέρες μας για την Ελλάδα αλλά και για την Κρήτη. Τουρισμός είναι η βαριά βιομηχανία μας. Δυστυχώς όμως η μορφή του τουρισμού που έχει επικρατήσει σε όλη σχεδόν στην Ελλάδα είναι ο μαζικός τουρισμός. Επομένως και στο νομό Χανιών επικρατεί το πρόβλημα του οργανωμένου μαζικού και τελικά φτηνού, τουρισμού. Ο μαζικός τουρισμός αποτελεί το είδος του τουρισμού που κυριαρχεί και αυτό οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στο ιδιαίτερα χαμηλό κόστος μεταφοράς και διαμονής που επιτυγχάνει. Η υπέρ-ανάπτυξή του ή αλλιώς η άναρχη ανάπτυξή του, οδηγεί συνήθως στην αυτοκατάργησή του, δηλαδή στην εξάλειψη των λόγων και των αιτιών που συνέβαλλαν στην ανάπτυξή του. Τα φαινόμενα αυτοκαταστροφής είναι έντονα σε αρκετές περιοχές του νομού. Περιοχές ευνοημένες από την φύση και την ιστορία, εξαιτίας της έντονης και άναρχης τουριστικής ανάπτυξης απαξιώθηκαν, αλλοιώθηκαν και υποβαθμίστηκαν ποιοτικά, με αποτέλεσμα να χάσουν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά τους και να οδηγηθούν μεσοπρόθεσμα σε οικονομική ύφεση και στο στάδιο του μαρασμού. Ο τουρισμός έχει απόλυτη εξάρτηση από το περιβάλλον.

Έγινε λοιπόν επιτακτική για διαφοροποίηση στο τουριστικό προϊόν και η δημιουργία σε νέες μορφές τουρισμού όπου θα είναι φιλικές προς το περιβάλλον και θα τηρούν το κανόνα της φέρουσας ικανότητας της κάθε περιοχής. «Γνωρίζουμε το παρελθόν και οδεύουμε καλύτερα στο μέλλον». Στα Χανιά αρχίζει να αναπτύσσεται όπως θα δούμε και σε επόμενα κεφάλαια το αντικείμενο της μελέτης η μορφή του αγροτουρισμού.

Οι τοπικές κοινότητες, οι αρχές, οι αρμόδιοι φορείς, η δημόσια διοίκηση, οι παραγωγοί, οι ιδιώτες και γενικότερα η τουριστική πολιτική άρχισαν να αναγνωρίζουν σωστά τις αρνητικές εξελίξεις και να αναλαμβάνουν από κοινού ή μεμονωμένα πρωτοβουλίες για αειφόρο και βιώσιμη ανάπτυξη. Ο ρόλος του τουρισμού για την οικονομική ανάπτυξη αναμένεται να αναπτυχθεί περαιτέρω στο μέλλον, καθόσον ο ελεύθερος χρόνος, οι διακοπές, η αναψυχή κερδίζουν μια κεντρική θέση στις σύγχρονες κοινωνίες. Όλη η Κρήτη συνάμα τα Χανιά στηρίζονται και προβλέπουν σ' αυτόν για το μέλλον τους. Έκριναν όμως σκόπιμο και

με την ενίσχυση των παραπάνω προγραμμάτων δημιουργήθηκαν αρκετές αγροτουριστικές μονάδες, διότι ο τουρισμός στα χωριά έχει βιωσιμότητα με τα μέτρα του αγροτουρισμού.

3.8 Χαρακτηριστικά ορεινών περιοχών

Κύριος ορεινός όγκος των Χανίων είναι τα Λευκά Όροι, με 56 κορυφές πάνω από 2.000 μέτρα όπου το χειμώνα σκεπάζεται με χιόνια. Έχουν εξαιρετικό γεωλογικό ενδιαφέρον και συναντάμε ιδιαίτερα μεγάλη ποικιλία πετρωμάτων όπως μάρμαρα, φυλλίτες –χαλαζίτες. Επάνω από το δασοόριο τους υπάρχει μια ιδιόμορφη «έρημος» εξαιτίας του κρυσταλλικού ασβεστολιθίου που δεν συγκρατεί καθόλου νερό και δεν δημιουργεί έδαφος. Ένα άλλο στοιχείο που εντυπωσιάζει στην ορεινή φύση είναι τα πολλά οροπέδια. Περιτριγυρισμένα από τραχιές βουνοπλαγιές, φιλοξενούν αμέτρητα κοπάδια αιγοπροβάτων .Εκεί ανακαλύπτει κανείς και τα μοναδικής λαϊκής τέχνης πετρόκτιστα «μιτάτα» των βοσκών. Τα έντονα καρστικά φαινόμενα έχουν δημιουργήσει έντονο ανάγλυφο με πολλές dolines (π.χ. το Βουλισμένο Αλώνι), οροπέδια, φαράγγια (π.χ. Σαμαριάς) και σπήλαια..

Η χλωρίδα, δηλαδή το σύνολο των φυτικών ειδών είναι ιδιαίτερα αξιόλογη, με περίπου 1800 είδη από τα οποία το 10% είναι ενδημικά (δηλαδή δεν υπάρχουν πουθενά αλλού στο κόσμο). Πιο συγκεκριμένα, το 70% των ενδημικών φυτών συναντάται στα βουνά. Τα δάση δεν έχουν τη μορφή που έχουν τα δάση της ηπειρωτικής Ελλάδας. Είναι αραιά , με χαμηλά δέντρα που περιβάλλονται ανάμεσα σε θάμνους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν ορισμένες απόκρημνες βραχώδης περιοχές, όπου συναντώνται πολλά είδη χασμόφυτων, μερικά από τα οποία είναι ενδημικά (π.χ. δίκταμο ή έρωντας – *Origanum dictamus*).

Επίσης τα Χανιά είναι πλούσια και σε πανίδα, πολύ γνωστό άγριο ζώο είναι ο κρητικός αίγαγρος ή αγρίμι (*Capra aegagrus cretica*),το οποίο συναντάμε στις ορεινές περιοχές των Λευκών Ορέων. Ένα ζώο σύμβολο για τη Κρήτη.

Τέλος πολύ πλούσιες σε είδη είναι και οι διάφορες ομάδες των ασπόνδυλων στα Χανιά. Όπως συμβαίνει και με τα είδη χλωρίδας όπου τα βουνά στο νομό Χανίων συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό αυτών των ενδημικών ειδών.

ΠΗΓΗ:-Ορεινές Περιοχές- Περιοχές Μουσείο φυσικής Ιστορίας Κρήτης, LIFE – ΦΥΣΗ,1998

3.9 Προβλήματα ορεινών περιοχών

Ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας είχε ιδιαίτερα σημαντική θέση ως τομέας οικονομικής δραστηριότητας όμως τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική μείωση εξαιτίας των παρακάτω αιτιών. Πέραν των δεδομένων αυτών, ο αγροτικός τομέας αναφέρεται σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και σε ένα εκτεταμένο κοινωνικό, οικονομικό ιστό που βρίσκεται εγκατεστημένος στην ύπαιθρο. Είναι λοιπόν φανερό ότι ο αγροτικός τομέας αποτελεί το μοχλό και για άλλες δευτερογενή και τριτογενή τομέα δραστηριότητες, όπως τον τουρισμό.

Μπροστά στην κατάσταση αυτή και με δεδομένη την ανάγκη διατήρησης μιας ζωντανής παραγωγικής υπαίθρου και διατήρηση αναλλοίωτου περιβάλλοντος, υπήρξε κατανόηση των επερχόμενων αλλαγών από τους φορείς, ξεκίνησαν λοιπόν να εφαρμόζουν την ολοκληρωμένη αντίληψη προσέγγισης του αγροτικού χώρου και άρχισαν να προωθούν συνδυασμένες δράσεις στην ύπαιθρο. Έκριναν τον αγροτουρισμό ως τουρισμό ποιότητας, επιβίωσης και ισόρροπης ανάπτυξης. Έτσι ξεκίνησε στα Χανιά η ανάπτυξη του αγροτουρισμού με ιδιαίτερο ενδιαφέρον των ιδιωτών επενδυτών, μιας και υπάρχουν αρκετές φυσικού κάλους περιοχές, που καλύπτουν το ενδιαφέρον των επισκεπτών του αγροτουρισμού.

Επιπλέον, με σκοπό να εξαλειφθούν σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό γίνεται τα παρακάτω προβλήματα γίνονται παρεμβάσεις από την Περιφέρεια Κρήτης, τη Διεύθυνση Γεωργίας του νομού Χανίων και το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για την ισόρροπη ανάπτυξη του αγροτουρισμού όπου συνδυάζεται με τις δραστηριότητες στη φύση και τη παράγωγη.

Τα βασικότερα προβλήματα των ορεινών περιοχών σχετίζονται άμεσα με τις κύριες παραγωγικές δραστηριότητες (γεωργία, κτηνοτροφία) και επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την απόφαση των αρμόδιων φορέων για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού σε αρκετές περιοχές του νομού Χανίων.

3.10 Ποια είναι τα πλεονεκτήματα /μειονεκτήματα του νομού Χανίων.

- Η γεωργία στις ορεινές περιοχές παρουσιάζει γενικά χαμηλά επίπεδα παραγωγικότητας. Τα εδάφη είναι φτωχά και ρηχά, επικρατούν ακραίες κλιματικές συνθήκες και υπάρχει έντονη διάβρωση. Η γεωργική απασχόληση είναι εποχιακή.

Η γεωργική παραγωγή στις ορεινές κοινότητες έχει μειωθεί σε μεγάλο βαθμό.

Εξαφανίζονται ουσιαστικά οι ετήσιες καλλιέργειες.

➤ Η **Ερημοποίηση** πολλών ορεινών περιοχών, δηλαδή μείωση της παραγωγικότητας του εδάφους μιας περιοχής. Οι ανθρωπογενείς παράγοντες που οδηγούν στην υποβάθμιση είναι οι ακόλουθοι:

- Εκχερσώσεις δασικών εκτάσεων και θαμνώνων.
- Συνεχής χρήση πυρκαγιάς για αναβλάστηση.
- Υπερβόσκηση, δηλαδή βόσκηση μεγαλύτερου αριθμού ζώων από την βοσκοικανότητα του χλοοταπίτηα.
- Υπερεκμετάλευση των υδάτινων πόρων.
- Η αλματώδης αύξηση της πυκνότητας του ορεινού οδικού δικτύου επιδρά έμμεσα, κάνοντας περισσότερες περιοχές προσιτές στις ανθρώπινες επεμβάσεις .

Η φύση είναι αποδέκτης όλων των αρνητικών παρεμβάσεων, η μάνα και φύτρα όλων μας είναι ανυπεράσπιστη και χρόνο με το χρόνο μας εγκαταλείπει. Χρειαζόταν να ειδοθούν τα προβλήματα με την οπτική μιας αναπτυξιακής διεξόδου με σεβασμό στο περιβάλλον και τον άνθρωπο. Για ένα υγιές και διατηρημένο περιβάλλον, και εφόσον η γεωργία συνδυάζει πολλές δραστηριότητες, άρχισε η ανάπτυξη της εναλλακτικής μορφής τουρισμού, συμβατής με το περιβάλλον αγροτουρισμός.

Συντελεστής στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού ήταν και είναι οι παρακάτω βασικοί στόχοι για την τοπική κοινωνία:

- 1) Ανάπτυξη των ορεινών μειονεκτικών και λοιπών αγροτικών περιοχών.
- 2) Εμπορία γεωργικών προϊόντων ποιότητας.
- 3) Ανακαίνιση και ανάπτυξη παλαιών παραδοσιακών οικισμών.
- 4) Προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς.
- 5) Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλεύσεων.
- 6) Τοπική μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων.

Παρέμβαση των κρατικών φορέων.

Για την εκπλήρωση των παραπάνω στόχων, δραστηριοποιήθηκαν οι αρμόδιοι φορείς και τα τελευταία 15 χρόνια δόθηκαν πάρα πολλές επιδοτήσεις για κατασκευή αγροτουριστικών καταλυμάτων, παραδοσιακών οικισμών και εστιατορίων με παραδοσιακή κρητική κουζίνα. Σημαντική είναι η συνεισφορά της κοινοτικής πρωτοβουλίας η οποία αποβλέπει στην ενθάρρυνση μεταξύ των δράσεων για την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας.

Απαραίτητη η θεσμική θωράκιση για τον τουρισμό υπαίθρου. Καλοκαίρι με γιορτές Αγροτουρισμού σε όλη τη χώρα.

Καλές οι διαφημιστικές καμπάνιες, αλλά οι πολίτες θέλουν και υποδομές. Μια ανάσα από την περίοδο αιχμής και οι ετήσιες επιδοτήσεις δεν έχουν ανακοινωθεί ακόμα! Κρήτη Παντού τα ίδια παράπονα. Κακή συγκοινωνία, κακό οδικό δίκτυο, ακριβά εισιτήρια.

Οι ξένοι δεν έρχονται μόνο χάρη σε εντυπωσιακά ταξιδιωτικά φυλλάδια και πολύ περισσότερο δεν ξανάρχονται αν απουσιάζουν οι βασικές υποδομές.

Στην Κρήτη και πιο συγκεκριμένα από τον νομό Χανίων, όπου ο πρόεδρος της Νομαρχιακής Επιτροπής Τουριστικής Προβολής Μανώλης Μαρινάκης αναμένει τεράστια αύξηση των τουριστών, παρ' ότι κι εκεί, όπως κι οπουδήποτε αλλού, εμπλέκονται και διαπλέκονται πάρα πολλοί φορείς.

Μεγάλο πρόβλημα είναι η γραφειοκρατία που ταλαιπωρεί τους ανθρώπους του κλάδου, οι οποίοι ζητούν να δοθούν περισσότερες αρμοδιότητες στο υπουργείο Τουρισμού και να επανδρωθούν σωστά οι νομαρχίες: «Θα ήταν καλό να λειτουργήσει αυτό που λέγεται □one stop shop□, δηλαδή ένας τομέας μόνος του να μπορεί να ολοκληρώνει μια ολόκληρη διαδικασία, π.χ. την αδειοδότηση ενός ξενοδοχείου».

Ένα ακόμη θύμα της έλλειψης προγραμματισμού σε αυτήν την «αυθόρμητη» χώρα είναι ο τουρισμός. Σκεφτείτε πως βρισκόμαστε μια ανάσα από την περίοδο αιχμής και δεν έχει ανακοινωθεί ακόμη στις νομαρχίες το ποσό που θα τους δοθεί για τον σχεδιασμό της χρονιάς! Τα προηγούμενα έτη αυτό ανακοινωνόταν από τον Ιανουάριο, αλλά τα χρήματα δεν έφταναν, ούτως ή άλλως, ποτέ νωρίτερα από τα τέλη της τουριστικής περιόδου. Στον νομό Χανίων, για παράδειγμα, πριν από τρία χρόνια είχαν ξοδέψει 97 χιλιάδες ευρώ, διότι τόσα είχαν πάρει την προηγούμενη, αλλά τελικά βγήκε η απόφαση για 74 χιλιάδες!

Ανυπαρξία συνεδριακού κέντρου, ελλειπείς εγκαταστάσεις για ελλιμενισμό κρουαζιερόπλοιων κι ο πολύπαθος αγροτουρισμός, για τον οποίο δόθηκαν πολλά χρήματα □ αλλά με ρουσφετολογικά κριτήρια, γι□ αυτό και δεν υπάρχει αγροτουριστική ανάπτυξη του νομού □ είναι μερικά ακόμη αγκάθια, αλλά κανένα από αυτά δε μοιάζει με την «τριανταφυλλιά» που λέγεται «άνοιγμα του φαραγγιού της Σαμαριάς». Θα έπρεπε να είχε ανοίξει από την 1η Απριλίου, μετά τις καταστροφές του χειμώνα στο λιμάνι στην έξοδο του φαραγγιού, οι αρμόδιοι φορείς, όμως, περιμένουν ακόμη χρήματα. Θυμίζουμε πως πρόκειται για το δεύτερο πιο επισκέψιμο μνημείο στην Κρήτη μετά την Κνωσό.

Τοπικές διαφορές

Δεν λείπουν, όμως, και τα προβλήματα ενδοσυνεννόησης (για να μην τα χαρακτηρίσουμε τοπικιστικές διαφορές) ανάμεσα στους νομούς της Κρήτης. Τα Χανιά διεκδικούν τη Διεύθυνση Τουρισμού Δυτικής Κρήτης, που θα εξυπηρετεί και το Ρέθυμνο:

«Έχουμε 700 ξενοδόχους στον νομό και για να πάρει κάποιος από αυτούς που εδράζουν στην Παλαιοχώρα για παράδειγμα ένα απλό χαρτί θα πρέπει να ταξιδέψει πέντε ώρες μέχρι το Ηράκλειο! Όλος ο νομός Χανίων στηρίζεται σε έναν υπάλληλο του ΕΟΤ που βρίσκεται στον νομό Ηρακλείου. Όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ των νομών του νησιού, δεν είμαστε ικανοί να βγάλουμε ένα ενιαίο έντυπο Κρήτης, που θα μείωνε τα έξοδα σε ποσοστό ακόμη και 40%. Δυστυχώς τα συμφέροντα είναι αντικρουόμενα, ενώ επιπλέον δεν εξυπηρετούνται από επαγγελματίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΣΣΕΡΑ

4.0 ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ

Πηγές χρηματοδότησης

Όπως για κάθε επένδυση, έτσι και για τις επενδύσεις στον Αγροτουρισμό υπάρχουν διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία, τα οποία έχουν σκοπό να βοηθήσουν τους επιχειρηματίες που θέλουν να κάνουν νέα επένδυση ή για να εκσυγχρονίσουν την υφιστάμενη επιχείρησή

τους. Απαραίτητη προϋπόθεση για να ζητήσει όμως κάποιος τη βοήθεια αυτών των χρηματοδοτικών εργαλείων είναι να έχει προβληματιστεί σχετικά με το πραγματικό αντικείμενο της επένδυσής του.

Τη διαχείριση των επιδοτήσεων και της παρακολούθησης των αγροτουριστικών μονάδων είχε αρχικά Διεύθυνση Γεωργίας του νομού Χανίων στη συνέχεια τη διαχείριση ανέλαβε ο Ο.Α.ΔΥ.Κ. (Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης) σε συνεργασία με τα προγράμματα :

- LEADER I
- LEADER II
- LEADER +
- ΟΠΑΑΧ
- INTERREG I

Εώς σήμερα οι προτάσεις των LEADER I, II, INTERREG I, έχουν αξιολογηθεί από τους αρμόδιους φορείς και έχουν υλοποιηθεί από τους ιδιώτες, κυρίως αγρότες στο επάγγελμα, που είχαν κάνει τις προτάσεις. Το LEADER +, έχει αξιολογηθεί και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης. Ενώ το ΟΠΑΑΧ βρίσκεται σε φάση αξιολόγησης. Τα LEADER I και II (1994 – 2000) και LEADER + (2000 – 2006) περιέχουν επιδοτούμενα προγράμματα για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων και σε πολλές περιοχές της Ελλάδας. Η χρηματοδότηση του γίνεται από τα διαρθρωτικά ταμεία ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό κοινοτικό ταμείο) ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό ταμείο Περιφερειακής ανάπτυξης) και ΕΓΤΠΕ (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και επενδύσεων). Έχει δημιουργήσει αρκετές νέες θέσεις απασχόλησης. Τα σχετικά με τον αγροτουρισμό προγράμματα προέρχονται από το Υπουργείο Γεωργίας, τον ΕΟΤ σε συνεργασία με το ΥΠΕΘΟ, το Υφυπουργείο Νέας Γενιάς. **Ανάπτυξη αγροτουρισμού με LEADER+ στα Χανιά και το Ρέθυμνο - 13/10/2005**

Ο Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης (ΟΑΔΥΚ Α.Ε.) ανακοίνωσε την προκήρυξη υποβολής αιτήσεων για το πρόγραμμα ενισχύσεων με το LEADER+, που αφορά την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στις περιοχές των νομών Ρεθύμνου και Χανίων. Η δράση αυτή περιλαμβάνει την δημιουργία νέων, βελτίωση ή και επέκταση υφιστάμενων αγροκτημάτων, με υποδομή διανυκτέρευσης Η έκταση που θα δημιουργηθεί το αγρόκτημα θα πρέπει να είναι καλλιεργούμενη και μεγαλύτερη των 20 στρεμμάτων και προβλέπεται υποχρεωτικά η κατασκευή ή βελτίωση υποδομών διανυκτέρευσης αλλά ταυτόχρονα μπορούν

να ενταχθούν δράσεις που αφορούν π.χ. υποδομές εστίασης, αναψυχής, βιοτεχνικών εγκαταστάσεων, η τυποποίηση γεωργικών προϊόντων στα πλαίσια της καθετοποίησης της παραγωγής του αγροκτήματος και η πώληση τους στο αγρόκτημα, χώροι γευσιγνωσίας και επιδεικτικής παρασκευής, προβλέπεται επίσης η δημιουργία μουσειακών χώρων με στόχο την ανάδειξη της αγροτικής κληρονομιάς κ.λ.π.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε αγροκτήματα στα οποία παρέχονται ολοκληρωμένου χαρακτήρα υπηρεσίες και δραστηριότητες στους επισκέπτες όπως διαμονή, εστίαση, αναψυχή, ο επισκέπτης να μπορεί να συμμετάσχει στις αγροτικές εργασίες και να εξοικειωθεί με αυτές (αμπελουργικές, μελισσοκομικές, κτηνοτροφικές, χειροτεχνικές κ.α.), καθώς και να καταναλώσει τα προϊόντα του αγροκτήματος, να έρθει σε επαφή με την φύση, να προβάλλεται η πολιτιστική και αγροτική κληρονομιά, να υποστηρίζονται επίσης πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις, να οργανώνονται επισκέψεις και εκδρομές στην ευρύτερη περιοχή (πεζοπορία, ορειβασία, ποδηλασία κ.λ.π.). Επίσης σημαντικά θεωρούνται τα αγροκτήματα που έχουν αναπτύξει ή προβλέπεται να αναπτύξουν αξιόλογες σε ποιότητα και ποικιλία αγροτικές δραστηριότητες (καλλιέργειες γεωργικών προϊόντων, κτηνοτροφία κ.λ.π.). Επίσης η προκήρυξη αναφέρεται και στην ίδρυση τοπικών κέντρων οργάνωσης, πληροφόρησης και προώθησης αγροτικού τουρισμού. Σκοποί και δραστηριότητες του κέντρου μπορούν να είναι:

- ❖ ο σχεδιασμός, η προβολή και η προώθηση τουριστικών πακέτων.
- ❖ η συνεργασία με τους τουριστικούς φορείς και τις τουριστικές επιχειρήσεις των Ν. Χανίων και Ρεθύμνης που ασχολούνται με τον αγροτουρισμό και τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού για το σχεδιασμό, συντονισμό και την από κοινού ανάληψη δράσεων πληροφόρησης, προβολής και προώθησης.
- ❖ η συνεργασία και η συμμετοχή σε διατοπικά, εθνικά και διακρατικά δίκτυα με φορείς που ασχολούνται με συναφείς δράσεις.
- ❖ η οργάνωση εκδηλώσεων (συνέδρια, ημερίδες κ.λ.π.) για τον αγροτουρισμό και τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- ❖ η εκπόνηση ειδικών μελετών και ερευνών σε θέματα σχετικά με την ανάπτυξη του αγροτουρισμού και του θεματικού τουρισμού στην περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος.
- ❖ η προβολή και προώθηση των τουριστικών πόρων και προϊόντων
- ❖ η διοργάνωση ειδικών τοπικών εκδηλώσεων για τους τουρίστες

Ο τουρισμός θα συνεχίσει να είναι μια δυνατή οικονομική δραστηριότητα πολλές περιοχές προβλέπουν σ' αυτόν για το μέλλον τους. Έκριναν όμως σκόπιμο και με την ενίσχυση των παραπάνω προγραμμάτων δημιουργήθηκαν αρκετές αγροτουριστικές μονάδες, διότι ο τουρισμός στα χωριά έχει βιωσιμότητα με τα μέτρα του αγροτουρισμού.

Στόχοι του προγράμματος είναι:

- Ενθάρρυνση των τοπικών πρωτοβουλιών της τοπικής αγροτικής ανάπτυξης.
- Στήριξη καινοτόμων δράσεων.
- Ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας.
- Παροχή προγραμμάτων διακρατικής συνεργασίας.

4.1 Στρατηγικοί Στόχοι που επιδοτήθηκε ο αγροτουρισμός

- Η αναβάθμιση του τουρισμού
- Η ανάπτυξη της υπαίθρου.
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής γεωργίας ενόψει των προκλήσεων ενός συνεχώς ανταγωνιστικότερου διεθνώς περιβάλλοντος.
- Προώθηση της πολυαπασχόλησης στη γεωργική εκμετάλλευση.
- Ανάπτυξη ορεινών, μειονεκτικών και λοιπών περιοχών
- Διατήρηση και βελτίωση ορεινών οικοσυστημάτων.
- Επενδύσεις σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης.
- Προστασία ανάπτυξη και ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων
- Ενθάρρυνση επενδύσεων για την ανάπτυξη συμπληρωματικών εισοδημάτων
- Προώθηση τοπικών γεωργικών προϊόντων ποιότητας
- Προώθηση τοπικής απασχόλησης (αύξηση τοπικού εισοδήματος)
- Ανάπτυξη της πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς.
- Ανάσχεση φθίνουσων και πληθυσμιακών αλλοιώσεων.
- Ανάπτυξη νέων τουριστικών προορισμών.
- Αποκατάσταση φυσικού τοπίου.
- Ηλικιακή ανανέωση των ανθρώπων που ασχολούνται στον αγροτικό τομέα.
- Η συγκράτηση του πληθυσμού στις αγροτικές ζώνες.
- Να προταχθεί η πολιτιστική κληρονομιά στο τουριστικό αγαθό.

- Προβολή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων σε διεθνές επίπεδο.
- Ανάπτυξη και διαρθρωτική προσαρμογή των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιοχών.
- Αποκέντρωση του τουριστικού κυκλώματος.
- Οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση των περιοχών που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές δυσκολίες (κοινωνική ευημερία).
- Προώθηση ισότητας, ίσων ευκαιριών σε άνδρες και γυναίκες σε επαγγέλματα του μέλλοντος και σε υπεύθυνες θέσεις.
- Ισόρροπη ανάπτυξη σε αρμονία με το περιβάλλον.
- Ένταξη στην αγορά εργασίας νέα άτομα ανειδίκευτα ή χωρίς βασική εκπαίδευση.
- Να βελτιωθεί και να διατηρηθεί η επαγγελματική ικανότητα.
- Αειφόρος προσέγγιση.
- Ανάπτυξη και αξιοποίηση των δασών.
- Ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων.
- Κάθετη Οργάνωση.
- Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, αποκατάσταση φυσικού τοπίου.
- Καταπολέμηση της εποχικότητας. Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.
- Ανάπτυξη παντού ευημερία για όλους.
- Ικανοποίηση της τουριστικής ζήτησης από υψηλού εισοδήματος πελάτες.

Ζούμε σε μια καθημερινότητα γρήγορων αλλαγών και ανακατατάξεων που αφήνουν πίσω τους κοινωνίες και οικονομίες που δεν καταφέρνουν να συγχρονιστούν. Χρειάζεται να αναπτυχθούν νέες στρατηγικές και νέες προσεγγίσεις για ένα καλύτερο αύριο και ένα πιο «υγιές» σήμερα. Η κατάσταση και η προοπτική της γεωργίας και του τουρισμού συνδέεται άμεσα με το περιβάλλον. Όλοι πρέπει να ευαισθητοποιηθούμε στην αξία της φύσης και των πόρων της, διότι, στο υγιές και διατηρημένο περιβάλλον μπορεί να αναπτυχθούν νέες δραστηριότητες που θα δώσουν μια άλλη αναπτυξιακή διέξοδο στις αγροτικές περιοχές. Η ολοκληρωμένη τουριστική και αγροτική ανάπτυξη αφορά τη βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών σε πλαίσια οικονομικής, κοινωνικής, περιβαλλοντικής και πολιτιστικής ισορροπίας.

Ο αγροτουρισμός καλύπτει όλα τα παραπάνω εφόσον αναπτυχθεί κατάλληλα. Η μορφή αυτή δεν ταυτίζεται αποκλειστικά με την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα, αλλά όπως

είδαμε από τους στόχους των ενισχύσεων, αφορά όλο το πλέγμα των λειτουργιών που αναπτύσσονται στις αγροτικές περιοχές.. Αφορά πολλαπλές λειτουργίες που επιτελούνται στον αγροτικό χώρο, όπως παραγωγικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτιστικές.

4.2 Προβλήματα αγροτουρισμού στο νομό

Δεν υπάρχει σε επίπεδο νομού οργάνωση συντονισμού και σχεδιασμού τουριστικής δραστηριότητας. Λείπει δηλαδή ένας ενιαίος φορέας για να συντονίζει group, τις εταιρίες και τους συλλόγους των αγροτουριστικών μονάδων. Οι περισσότεροι ιδιοκτήτες εκμετάλλευσης των τουριστικών μονάδων είναι αγρότες χαμηλής εκπαίδευσης και ελλιπούς κατάρτισης. Έχουν έλλειψη γνώσης, εμπειρίας, παιδείας και επαγγελματικότητας. Αυτό καθιστά δυσκολία σε σύνδεση με το τουριστικό προϊόν.. Δυστυχώς τα περισσότερα αγροτουριστικά καταλύματα στο νομό λόγω ότι είναι μικρές μονάδες και οι ιδιοκτήτες είναι αγρότες λειτουργούν από ελάχιστα έως και καθόλου. Με αποτέλεσμα όταν τα τουριστικά πρακτορεία κλείσουν συμβόλαιο μαζί τους να τους εκμεταλεύονται και να παίρνουν ένα τεράστιο μερίδιο απ' αυτούς. Χρειάζεται λοιπόν αναπτυξιακός σχεδιασμός, για να "περπατήσει" και να είναι οικονομικά βιώσιμη η αγροτουριστική ανάπτυξη για τους άμεσα και έμμεσα ενδιαφερόμενους.

Οι αρμόδιοι φορείς υστερούν στο να δημιουργήσουν καταλληλότερη υποδομή και διαμόρφωση ώστε να γίνει πιο προσιτή και εύκολη η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό. Συγκεκριμένα πρέπει να φτιαχτεί το δίκτυο ύδρευσης, το βιολογικό σύστημα και γενικότερα να αξιοποιηθούν τα φυσικά και τεχνητά αξιοθέατα όπου θα γίνουν πόλοι έλξης και τότε η προσέλκυση επισκεπτών από εσωτερικό και εξωτερικό θα φτάσει στο μέγιστο. Οι δημόσιοι φορείς και οι αρμόδιες υπηρεσίες πρέπει να δραστηριοποιηθούν και να αξιοποιήσουν όσο το δυνατόν καλύτερα αξιόλογους φυσικούς και τεχνητούς χώρους από τουριστική άποψη.

4.3 Περιοχές με αξιόλογο τουριστικό ενδιαφέρον

Τα Χανιά έχουν πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, υπάρχουν πολλά τοπία με εξαιρετικό φυσικό κάλος, παλιά ελαιουργεία, σαπυνοποιεία, οινοποιεία (πατητήρια) σπίτια με αξιόλογη παραδοσιακή και πολιτισμική αξία τα οποία αν αξιοποιηθούν θα αποτελέσουν σημαντικούς πόλους θέτοντας μια ουσιώδη βάση για την εξέλιξη αγροτουρισμού.

Λαμβάνοντας υπόψη τον παραδοσιακό τρόπο ζωής των κατοίκων, κυρίως στις περιοχές έξω από την ενδοχώρα, οι οποίοι διατηρούν ακόμη πολύ ζωντανά τα ήθη και τα έθιμα, οργανώνουν πανηγύρια και πολιτιστικές εκδηλώσεις γεγονός όπου οι τουρίστες θαυμάζουν ιδιαίτερα και συμμετέχουν με ενθουσιασμό. Επίσης πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι τους κατέχει το αίσθημα της φιλοξενίας.

Περιοχές με ιδιαίτερο ιστορικό και πολιτιστικό ενδιαφέρον είναι :

❖ Λίμνη Κουρνά.
❖ Κρυονερίδα.
❖ Σέλινο.
❖ Τοπόλια.
❖ Ελαφονήσι.
❖ Δρακώνα.
❖ Κεραμιά.
❖ Σαμαριά – Εθνικός Δρυμός.
❖ Ίμπρος.
❖ Φραγκοκάστελο Σφακίων.
❖ Κάνδαμος.
❖ Άγιος Ιωάννης.
❖ Ασφένδου.
❖ Παλαιόχωρα.
❖ Χρυσοσκαλίτισσ α.
❖ Πατσιανός.

4.4 Κλίμα στο νομό.

Το κλίμα γενικά είναι ήπιο, μεσογειακό - με ήλιο και ζέστη, συχνά και το χειμώνα, κυρίως στις παραθαλάσσιες περιοχές. Ενώ στις ορεινές

(Ασκούφου) κάποιες φορές το χειμώνα χιονίζει και τα τοπία γίνονται ακόμα πιο μαγευτικά.. Το φθινόπωρο και το χειμώνα επικρατούν άνεμοι βόρειοι και βορειοδυτικοί, ενώ το καλοκαίρι οι ασθενείς άνεμοι το κάνουν απολαυστικό. Όμως το θείο δώρο της ατελείωτης ηλιοφάνειας επιτρέπει να αρχίζει κανείς τις διακοπές του από το μήνα Μάρτιο και να τις

τελειώνει τέλη Οκτώβρη. Τα Χανιά έχουν τα περισσότερα νερά στην Κρήτη (65%), για αυτό και υπάρχει πλούσια βλάστηση φυτών και καρποφόρων δέντρων (εσπεριδοειδή, ελιές, αμπέλια κ.α), καθώς και υποτροπικών. Οι πεντακάθαρες θάλασσες των Χανίων κερδίζουν πάντα τις "γαλάζιες σημαίες" της Ευρώπης και είναι προσιτές για όλες τις ηλικίες και για όλο το χρόνο.

ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ	ΕΛΑΧΙΣΤΗ	ΜΕΓΙΣΤΗ
ΧΕΙΜΩΝΑΣ	12	13.5
ΑΝΟΙΞΗ	13.5	20.5
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	25	27*
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ	20	23.7

*Ορισμένες μέρες μπορεί να φθάσει τους 35C.

4.6 Αγροτουριστικές μονάδες που λειτουργούν στο νομό Χανίων.

Αρκετές προτάσεις δέχονται τα τελευταία 15 χρόνια οι αρμόδιοι φορείς στην Διεύθυνση Γεωργίας και τον Ο.Α.Δ.Υ.Κ. για νέα αγροτουριστικά καταλύματα. Οι περισσότερες από τις προτάσεις γίνονται δεκτές, αξιολογούνται από τους αρμόδιους τοπικούς φορείς αλλά και το υπουργείο γεωργίας θετικά και έτσι για την υλοποίηση της πρότασης παίρνουν ένα αρκετά ικανοποιητικό ποσοστό επιδότησης, εφόσον φυσικά τηρούν τις προϋποθέσεις που ορίζει το κάθε πρόγραμμα.

Σύμφωνα με παραστατικό της Διεύθυνσης Γεωργίας Χανίων, για το διάστημα που είχε τη διαχείριση των τοπικών ενισχύσεων για τις αγροτουριστικές μονάδες, επιδοτήθηκαν και υλοποιήθηκαν περίπου 80 μονάδες, εκ των οποίων οι περισσότερες λειτουργούν απλά σαν αγροτουριστικά διαμερίσματα, δηλαδή παρέχουν στον επισκέπτη μόνο διαμονή. Από τις 80 μονάδες οι 17 βρίσκονται στο δήμο Γεωργιουπόλεως, της παραλία Κουρνά.

Σύμφωνα με τη Διεύθυνση Γεωργίας Χανίων με την δικής επίβλεψη και την ενίσχυση του Υπουργείου Γεωργίας αναπτύχθηκαν την περασμένη δεκαετία το Φραγκοκάστελο Σφακίων, ο Καβρός Κουρνά κ.α..

Ενώ τα με τα προγράμματα του Ο.Α.Δ.Υ.Κ. και της Περιφέρειας Κρήτης επιδοτήθηκαν 28 μονάδες, εκ των οποίων οι 16 είναι απλά αγροτουριστικά καταλύματα, 5 κέντρα εστίασης και τα υπόλοιπα χωρίζονται 2 παραδοσιακούς οικισμούς, 2 παραδοσιακά καφενεία, 1 κέντρο δημιουργικής απασχόλησης πολιτισμού και παράδοσης, 1 παραδοσιακός χώρος παρασκευής προϊόντων κρητικής κουζίνας, 1 χώρος εκμάθησης και προβολής της κρητικής κουζίνας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο νομό Χανίων βρίσκεται το παραδοσιακό κτίριο η «Μηλιά» όπου λειτουργεί όλους τους μήνες του χρόνου και όπως δηλώνουν οι ιδιοκτήτες έχει τεράστια επιτυχία σε προσέλκυση τουριστών εσωτερικού αλλά και εξωτερικού. Λειτουργεί παραδοσιακά και έχει βραβευτεί επανειλημμένα από τον διεθνή οργανισμό “SCOL” για την καινοτομία του. Η «Μηλιά» ήταν κυρίως ιδιωτική πρωτοβουλία και επιδοτήθηκε ένα μικρό ποσοστό του κεφαλαίου από το πρόγραμμα INTERREG I με την επίβλεψη του Ο.Α.Δ.Υ.Κ.

4.7 Κατάλογος αγροτουριστικών καταλυμάτων στα Χανιά

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Όνομα	Διεύθυνση	Αριθμός Κλινών	Κατηγορία	Παρεχόμενες Υπηρεσίες
ΚΥΡΙΤΣΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΕΛΟΣ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙ ΝΟ-ΓΕΥΜΑ
ΚΟΚΟΛΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΕΛΟΣ 73012 ΒΑΘΗ	10	B	ΠΡΩΙ ΝΟ-ΓΕΥΜΑ
ΣΧΟΙΝΟΠΛΟΚΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΕΛΟΣ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙ ΝΟ-ΓΕΥΜΑ
ΤΕΚΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΕΛΟΣ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙ ΝΟ-ΓΕΥΜΑ
ΒΕΣΤΑΚΗΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	ΣΦΗΝΑΡΙ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙ ΝΟ
ΜΠΑΛΑΔΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΣΦΗΝΑΡΙ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙ ΝΟ
ΔΕΡΟΥΚΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΚΑΤΣΟΜΑΤΑΔΟΣ 73010 ΤΟΠΟΛΙΑ	10	A	ΠΡΩΙ ΝΟ-ΓΕΥΜΑ
ΜΟΤΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΚΑΤΣΟΜΑΤΑΔΟΣ 73010 ΤΟΠΟΛΙΑ	10	A	ΠΡΩΙ ΝΟ-ΓΕΥΜΑ
ΧΑΡΤΖΟΥΛΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΚΑΜΠΟΣ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙ ΝΟ-ΓΕΥΜΑ
ΚΟΓΧΥΛΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΣΑ 73400 ΚΙΣΣΑΜΟΣ	10	A	ΠΡΩΙ ΝΟ-ΓΕΥΜΑ
ΔΑΜΗΛΑΡΑΚΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ 73007 ΒΡΥΣΣΕΣ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ:ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ

ΚΟΝΙΑΔΑΚΗΣ ΗΛΙΑΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	8	B	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΚΟΚΟΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΨΑΡΟΥΔΑΚΗΣ ΑΝΤ.	ΚΟΥΡΝΑΣ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	8	B	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΣΑΒΩΛΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΑΝΩΠΟΛΗ 73011 ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΒΑΙΛΑΚΗΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	ΓΕΩΡΓΟΥΠΟΛΗ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΔΡΑΚΑΚΗΣ ΙΩΣΗΦ	ΓΕΩΡΓΟΥΠΟΛΗ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	16	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΚΗΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	ΓΕΩΡΓΟΥΠΟΛΗ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ	ΛΑΚΟΙ 73005 ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ	10	B	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΓΕΩΡΓΑΚΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΥΓΙΑ 73009 ΡΟΔΟΒΑΝΙ	11	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΖΟΥΡΙΔΗΣ ΕΥΤΥΧΙΟΣ	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ 73001	12	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ ΕΥΤΥΧΙΟΣ	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ 73001	12	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΧΟΥΜΑΔΑΚΗΣ ΕΥΤΥΧΙΟΣ	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ 73001	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΓΛΥΝΙΟΥΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΤΣΙΑΝΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ 73011	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΠΑΤΣΙΑΝΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ 73011	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΛΑΚΑ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73008	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΠΑΠΑΣΗΦΑΚΗΣ ΗΛΙΑΣ	ΑΝΩΠΟΛΗ ΣΦΑΚΙΩΝ 73011	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΚΟΣΜΑΔΑΚΗ ΑΜΑΛΙΑ	ΣΟΥΓΙΑ ΣΕΛΙΝΟΥ 73009	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ:ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ

ΜΠΟΥΖΟΥΝΙΕΡΑΚΗ ΑΡΤΕΜΗΣΙΑ	ΓΙΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΠΟΛΕΝΤΑΣ ΠΑΥΛΟΣ	ΓΙΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΠΟΛΕΝΤΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΓΙΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΜΥΞΑΚΗΣ ΒΑΡΔΗΣ	ΓΙΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΨΑΡΟΥΔΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΚΟΥΡΝΑΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΡΩΜΑΝΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΤΣΙΛΕΔΑΚΗ ΜΑΡΚΕΛΑ	ΚΟΥΡΝΑΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΤΖΑΝΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΒΑΘΗ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73012	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ
ΔΕΙΚΤΑΚΗ ΕΥΤΥΧΙΑ	ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73400	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ ΑΔΑΜ	ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73400	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ
ΓΟΝΑΛΑΚΗΣ	ΣΦΗΝΑΡΙ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ-

ΣΤΕΦΑΝΟΣ	ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73012			ΓΕΥΜΑ
ΓΡΥΜΠΑΟΥΛΑΚΗ ΙΩΑΝΝΑ	ΠΟΛΥΡΡΗΝΕΙΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73400	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ
ΣΥΝΤΖΟΥΛΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΠΟΛΥΡΡΗΝΕΙΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73400	10	B	ΔΙΑΜΟΝΗ
ΖΟΥΡΙΔΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΤΟΠΟΛΙΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73010	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ
ΓΙΑΝΝΕΤΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73400	12	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ

4.8 Οι μεγαλύτερες αγροτουριστικές μονάδες στο νομό Χανίων.

ΒΑΜΟΣ - Δ. Βάμου Ν. Χανίων

Τα πανέμορφα αγροτουριστικά καταλύματα ΒΑΜΟΣ αναδεικνύουν την εικόνα της πραγματικής Κρήτης, χωρίς να παραμελούνται οι απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής, μέσα από λαογραφικά και αρχιτεκτονικά στοιχεία... Ν. Χανίων, Κρήτη. Σύνολο αναπαλαιωμένων σπιτιών στο χωριό Βάμος μέσα σε κήπους και πέτρινες αυλές. Στο καφέ Λιακωτό με τις υπέροχες βεράντες προσφέρεται και πρωινό, αν το ζητήσετε. Σ' ένα από τα αναπαλαιωμένα κτίρια του συγκροτήματος λειτουργεί Η Στέρνα του Μπλουμοσήφη, μια καλή ταβέρνα με παραδοσιακές τοπικές νοστιμιές. Στο παντοπωλείο Μυροβόλος πωλούνται οικολογικά προϊόντα τοπικής παραγωγής. Οργανώνονται ενδιαφέροντα προγράμματα αγροτουρισμού και πολλές εκδηλώσεις

ΜΗΛΙΑ - Δ. Ιναχωρίου

Η ΜΗΛΙΑ Βλάτος, Ν. Χανίων, Κρήτη είναι η πρώτη αγροτουριστική μονάδα στην Ελλάδα, βραβευμένη διεθνώς, που δημιουργήθηκε από την αυθεντική αγάπη των ιδιοκτητών της για τον τόπο τους... Βλάτος, Ν. Χανίων, Κρήτη. Η απόλυτη πρόταση οικολογικών διακοπών σ' έναν απομονωμένο οικισμό που σε ταξιδεύει σε άλλες εποχές: πέτρινα σπίτια χωρίς παροχή ηλεκτρικού, με φωτοβολταϊκό ρεύμα, ξυλόσομπες, τζάκια και κεριά. Μέσα σε ιδιωτικό δάσος με καστανιές και κουμαριές. Τα περισσότερα υλικά των γευμάτων προέρχονται από βιολογικές καλλιέργειες του κτήματος

ΣΑΜΩΝΑΣ - Δ. Αρμένων

Ο παραδοσιακός οικισμός ΣΑΜΩΝΑΣ, είναι μία ολόκληρη γειτονιά που βρίσκεται στο ομώνυμο χωριό της επαρχίας Αποκορωνίου, σε υψόμετρο 400μ...

ΞΕΝΩΝΑΣ ΣΑΡΡΗ - Δ. Πλατανιά

Στον οικισμό Ξηροκάμπι, σε ένα ήσυχο και φιλόξενο τόπο, που οι παραδόσεις και τα έθιμά του κρατούν ως σήμερα, δημιουργήθηκε ο «ΞΕΝΩΝΑΣ ΣΑΡΡΗ», στο πλήρως και με σεβασμό ανακαινισμένο πατρικό σπίτι των ιδιοκτητών...

LEFKORITIS RESORT - Δ. Σφακίων

Το θέρετρο LEFKORITIS βρίσκεται στο οροπέδιο Ασκύφου, όπου η φυσική ομορφιά συνοδεύεται από την άγρια φύση...

ΜΕΤΟΧΙ ΚΙΝΔΕΛΗΣ - Δ. Θερίσου

Το Μετόχι Κινδελή βρίσκεται, 3 χλμ νοτιοδυτικά της πόλης των Χανίων και 5 χλμ από τις κοντινότερες παραλίες...

ΕΛΙΑ - Δ. Κολυμβαρίου

Στην πλαγιά ενός λόφου που αγναντεύει τη θάλασσα, σ' ένα κτήμα γεμάτο ελιές, οπωροφόρα δέντρα, δρυς και λουλούδια, ένα ιστορικό κτίριο διακοσίων ετών μετατράπηκε στον παραδοσιακό ξενώνα ΕΛΙΑ...

ΣΠΗΛΙΑ VILLAGE - Δ. Κολυμβαρίου

Ένα πολυτελές παραδοσιακό συγκρότημα που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του σημερινού τρόπου ζωής, μέσα από την ατμόσφαιρα μιας άλλης εποχής...

ΚΙΣΣΑΜΙΤΙΚΟΙ ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΙ - Δ. Μυθήμης

Αν σας αρέσει η ιδέα να μείνετε σε ένα συγκρότημα του οποίου τα οικήματα μοιάζουν με ανεμόμυλους, τότε μπορείτε να επιλέξετε τα συγκεκριμένα καταλύματα...

4.9 Αγροτικοί Συνεταιρισμοί του Νομού Χανίων

Αγροτικός Συνεταιρισμός Γυναικών Καράνου «Η Αγρότισσα»

Θα βρείτε προϊόντα όπως γλυκά του κουταλιού, ελιές, χυλοπίτες, κουλουράκια, τσικουδιά, πετιμέζι και κρασί.

Αγροτικός Συνεταιρισμός Γυναικών Τοπολίων «Η Συνεργασία»

Ο συνεταιρισμός παράγει προϊόντα όπως γλυκά του κουταλιού, μαρμελάδες, χυλοπίτες, ξινόχονδρο, ελιές, ξεροτήγανα, πετιμέζι και υφαντά.

ΒΑΜΟΣ ΑΕ

Μπορείτε να παραγγείλετε προϊόντα όπως μαρμελάδες, γλυκά του κουταλιού, λάδι, λαδοτύρι, ζυμαρικά, ξίδι, πετιμέζι, τσικουδιά και σπιτικό σαπούνι.

Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γαβαλοχωρίου

Ανάμεσα στα προϊόντα του συνεταιρισμού θα βρείτε γλυκά του κουταλιού, βότανα, κουλουράκια και κοπανέλι.

Συνεταιρισμός Γυναικών Παραδοσιακής Χειροτεχνίας Επαρχίας Κισσάμου

Υφαντά, εικόνες, κουκούλια, κρητικές φορεσιές, διακοσμητικά, χυλοπίτες, ξινόχονδρος, ξεροτήγανα, μαρμελάδες, γλυκά του κουταλιού, ελιές και αρωματικά φυτά είναι τα προϊόντα που παράγει ο συνεταιρισμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΝΤΕ

5.0 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Για την καλύτερη διεξαγωγή της μελέτης έγινε δευτερογενής και πρωτογενής έρευνα, η οποία βασίστηκε κυρίως σε στοιχεία που συλλέχθηκαν, από τους δημόσιους φορείς του νομού Χανίων όπου έχουν άμεση σχέση με τον τουρισμό και έμμεση με τον αγροτουρισμό.

5.1 Πηγες Πληροφορησης

Για να βγει το συμπέρασμα της μελέτης χρειάστηκε να ερευνήσουμε τα φαινόμενα που είδαμε στο δεύτερο και τρίτο κεφάλαιο, την οικονομία, το περιβάλλον, τον πολιτισμό, τους πόλους έλξης του νομού Χανίων, τα προβλήματα που δημιουργούν την ανάγκη για ανάπτυξη αγροτουρισμού, την έως τώρα ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό, τους τομείς που αποφέρουν εισόδημα στους κατοίκους των Χανίων και τέλος τα αποτελέσματα των στόχων που περιμένουν οι τουριστικοί και λοιποί φορείς, εφόσον αναπτυχθεί πλέον ο αγροτουρισμός.

5.1.1 Δευτερογενής πηγές.

Δευτερογενή στοιχεία συλλέχθηκαν κυρίως από δημόσιους φορείς με αρμοδιότητα στον τουρισμό, στον αγροτουρισμό, και στην τοπική ανάπτυξη και είναι οι εξής : Ε.Ο.Τ. (Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού), Ο.Α.Δ.Υ.Κ. (Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης), Διεύθυνση Γεωργίας Χανίων, Δημαρχείο Κουρνά, Δημαρχείο Κρυονερίδας και Δασική Υπηρεσία Χανίων, από τους οποίους πάρθηκε ολιγόλεπτη συνέντευξη η οποία βοήθησε στα αποτελέσματα της διεξαγωγής της παρούσας μελέτης. Επιπλέον χρειάστηκε η μελέτη βιβλίων, περιοδικών, εγκυκλοπαίδειας και τέλος άρθρων με τη χρήση του Internet.

5.1.2 Πρωτογενής πηγές.

Πρωτογενή στοιχεία συλλέχθηκαν με τη χρήση του ερωτηματολογίου και ολιγόλεπτες συνεντεύξεις που έγιναν σε φορείς του τουρισμού.

5.1.2.1 Σχεδιασμός ερωτηματολογίου.

Στο σχεδιασμό του ερωτηματολογίου, συντέλεσαν οι σημειώσεις «Έρευνα Αγοράς» του κ. Στέφανου Καραγιάννη, το ερωτηματολόγιο από το βιβλίο «Αγροτικός Τουρισμός» του κ. Μιλτιάδη Λογοθέτη, οι συνδιαλέξεις που έγιναν στα πλαίσια του μαθήματος «Σεμινάριο Τελειοφοίτων» και τέλος η βοήθεια του επόπτη καθηγητή κ. Φραγκούλη Αντώνιο.

5.1.2.2 Πιλοτική έρευνα.

Πιλοτική έρευνα, έγινε από δυο τουριστικούς φορείς και εφόσον διαπιστώθηκε ότι κάποιες ερωτήσεις δεν ήταν κατάλληλες, το ερωτηματολόγιο βελτιώθηκε και στη διεξαγωγή της έρευνας δεν υπήρξε κανένα πρόβλημα.

5.1.2.3 Δειγματοληψία.

Τα άτομα που συμμετείχαν στην δειγματοληψία ήταν δημόσιοι αλλά και ιδιωτικοί φορείς τουρισμού και ανάπτυξης.

5.1.2.4 Ανάλυση δεδομένων.

Χρησιμοποιήθηκαν πίνακες όπου παρουσίαζαν τα αγροτουριστικά του νομού Χανίων τα οποία υπάρχουν στη Διεύθυνση Γεωργίας και στον Ο.Α.ΔΥ.Κ..

5.1.2.5 Περιορισμοί έρευνας.

Στις συνεντεύξεις – συζητήσεις για το αντικείμενο της έρευνας υπήρξε πρόβλημα, διότι ενώ είχαμε κλείσει κάποιο ραντεβού, όταν πήγαινα το συγκεκριμένο άτομο τύχαινε να απουσιάζει σε εξωτερικές εργασίες του γραφείου και αναγκαζόμουν να περιμένω για αρκετή ώρα. Επίσης η συζήτηση συχνά διακόπηκε, λόγω χτυπήματος τηλεφώνου και εμφάνισης φιλικών προσώπων και συναδέλφων του ερωτώμενου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΞΙ:

6.0 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο, τέλη της δεκαετίας του '40 και αρχές της δεκαετίας του '50 δημιουργήθηκαν αναπτυξιακές προϋποθέσεις για τη χώρα μας. Στα χωριά υπήρχε αρκετό ανθρώπινο δυναμικό που επιζητούσε την εργασία για να επιβιώσει, στα χωριά όμως δεν υπήρχαν τόσες θέσεις εργασίας και έτσι οι κάτοικοι τους μετακινήθηκαν σε εσωτερικό

(Αθήνα κ.α) και εξωτερικό (Αυστραλία κ.α.), στα αστικά κυρίως κέντρα όπου είχαν δημιουργηθεί μικρές βιοτεχνίες και βιομηχανίες. Αυτή η μετακίνηση τους ονομάστηκε αστυφιλία. Με εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση λοιπόν άρχισε να αποδυναμώνεται το χωριό και η ύπαιθρος με κύριο λόγο, ότι οι νέοι εγκατέλειπαν τις εστίες τους. Την ίδια στιγμή όμως στιγμή που αναπτυσσόταν τα αστικά κέντρα η ύπαιθρος μαράζωνε. Δυστυχώς όμοια άναρχη αναπτυξιακή πρωτοβουλία των τουριστικών φορέων ακολούθησε και η υπόλοιπη κοινωνία.

Άναρχη έχει χαρακτηριστεί η τουριστική ανάπτυξη στις παραπάνω περιοχές, διότι έγινε χωρίς σχεδιασμό, ήταν αντίστροφο του κανονικού και δεν τηρήθηκαν τα κατάλληλα υγειονομικά κ.λπ. μέτρα, δεν υπήρχε κατάλληλη υποδομή, βιολογικό, ύδρευση και άδρευση.

Οι νέοι στη συνέχεια πήγαιναν να καλύψουν ανάγκες του τουρισμού ο οποίος αναπτυσσόταν υπέρμετρα, άναρχα και χωρίς σχεδιασμό στα αστικά κέντρα, τους αρχαιολογικούς χώρους και τις παραθαλάσσιες περιοχές(ακτές).

Κύρια διαφορά είναι ότι στις αγροτικές περιοχές υπάρχει καλύτερη υποδομή για ανάπτυξη που θα είναι σχεδιασμένη και που θα τηρεί της «Φέρουσας Ικανότητας».

Έτσι δημιουργήθηκε αδήριτη ανάγκη να αναπτυχθούν οι αγροτικές, ορεινές και λοιπές μειονεκτικές περιοχές μια πολύ καλή και «βιώσιμη» δραστηριότητα σε συνδυασμό με τη γεωργία και το τουρισμό είναι ο αγρο-τουρισμός. Γι' αυτό τα τελευταία 15-20 χρόνια προωθούνε κατά κύριο λόγο προγράμματα ανάπτυξης αγροτουρισμού σε αγροτικές περιοχές. Στα πλαίσια αυτά έχουν γίνει αρκετές επενδύσεις κυρίως σε αγροτουριστικά καταλύματα ,σε χώρους εστίασης και αναψυχής, αξιοποιήσεις χώρων ειδικού φυσικού περιβάλλοντος ή κάλους από ιδιώτες με την ενίσχυση της πολιτείας, Ανάλογα το πρόγραμμα οι επιδοτήσεις φτάνουν από 40% μέχρι και 70% και μερικές φορές εως και 100% με τα Ο.Π.Α.Α.Χ, το Υπουργείο Γεωργίας συγκεκριμένα όσο είχε τη διαχείριση των προγραμμάτων προώθησης του αγροτουρισμού οι επιδοτήσεις ήταν 50-55% (τα προγράμματα σήμερα συνεχίζονται με την επίβλεψη του Ο.Α.Δ.Υ.Κ).

Σήμερα υπάρχουν αρκετές θα λέγαμε αγροτουριστικές μονάδες στο νομό των Χανίων. Οι περισσότερες είναι οικογενειακής μορφής εφόσον έτσι είχαν σχεδιαστεί να γίνουν από το Υπουργείο.

Σταδιακά αναπτύσσεται η αγροτική οικονομία και το τουριστικό εισόδημα είναι το πρώτο στη συνέχεια ακολουθεί το αγροτικό.

6.1 Αποτελέσματα της έρευνας.

- Όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν ότι ο αγροτουρισμός στο νομό βρίσκεται στο στάδιο της εισαγωγής.
- 3 ερωτώμενοι απάντησαν ότι ο αγροτουρισμός αναφέρεται σε μεσαίας εισοδηματικής τάξης πελάτες, 2 σε υψηλής και 1 άτομο απάντησε ότι εξαρτάται από τη κουλτούρα του κάθε πελάτη.
- 4 ερωτώμενοι απάντησαν ότι αναφέρεται σε άτομα μεσαίας ηλικίας μέχρι 60 ετών και 2 σε νέους μέχρι 35 ετών.
- 4 ερωτώμενοι απάντησαν ότι η υποδομή είναι μέτρια, 2 ότι δεν επαρκεί.
- Όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν ότι υπάρχουν πάρα πολλές προτάσεις για νέες αγροτουριστικές μονάδες.
- 3 ερωτώμενοι απάντησαν ότι ο αγροτουρισμός μπορεί να αυξηθεί 25%, 2 απάντησαν 30% και ένας 40%.
- Όλοι οι ερωτώμενοι έβαλαν σα σημαντικό πόλο το Φαράγγι της Σαμαριάς και έπειτα ανέφεραν γραφικά χωριά όπως τα Ασκύφου, το Βάμο, και τα Τοπόλια.
- 4 ερωτώμενοι απάντησαν ότι είναι διαθετημένοι να ενημερώσουν τους αγρότες για τον αγροτουρισμό και 2 ότι δεν είναι οι κατάλληλη υπηρεσία.
- Όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν ότι οι αγροτουριστικές μονάδες στο νομό Χανίων είναι μικρού μεγέθους και 3 απ' αυτούς αιτιολόγησαν ότι αυτό το σκοπό είχαν και οι τότε επιδοτήσεις.
- Όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν ότι οι αγροτουριστικές μονάδες στο νομό ανήκουν σε οικογένειες.

6.2 Επίλογος.

Γενικά στην Κρήτη, και ειδικότερα στον νομό Χανίων οι περισσότερες αγροτουριστικές επιχειρήσεις είναι μικρού μεγέθους. Οι επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στο χώρο του αγροτουρισμού απασχολούνται σε μεγάλο ποσοστό σε οικογενειακές και όχι σε συνεταιριστικές εκμεταλλεύσεις. Όπως προήλθε και από τις συνεντεύξεις: Οι περισσότεροι δεν έχουν την απαραίτητη θεωρητική και επιστημονική κατάρτιση που απαιτεί η λειτουργία μιας σύγχρονης επιχείρησης, ανεξάρτητα από το μέγεθος

και το αντικείμενο της σε ένα απαιτητικό και οικονομικό περιβάλλον. Κύριο εφόδιό τους είναι η εμπειρία και η βοήθεια τους από το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον. Ενώ λοιπόν η αγροτουριστική επιχείρηση υφίσταται οι ιδιοκτήτες που κατά κύριο λόγο είναι αγρότες αντιμετωπίζουν προβλήματα στην δικτύωσή τους με πελάτες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΠΤΑ:

7 ΕΠΙΛΟΓΟΣ , ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως αναφέρθηκε και στα προηγούμενα κεφάλαια τα Χανιά είναι αγροτικός νομός αλλά το κύριο εισόδημα εισέρχεται από τον τουρισμό. Ο τουρισμός των Χανίων ήταν μαζικός, ο φτηνός τουρισμός. Αρκετός πληθυσμός φεύγει από την εστία του και πηγαίνει να βρει δουλειά σε τουριστικές περιοχές, εργάζεται κυρίως σε κέντρα εστίασης και διαμονής. Τα χωριά μεσοπρόθεσμα ερημώνουν, το μέσο όρο της ηλικίας αγροτών είναι 45 ετών, οι νέοι που

κατάγονται από χωριά εγκαταλείπουν τις εστίες τους και έτσι έγινε αδήριτη ανάγκη να αναπτυχθεί και η ύπαιθρος. Ένας σημαντικός λόγος ήταν η συγκράτηση του πληθυσμού εκεί.

Οι προτιμήσεις των τουριστών αλλάζουν πλέον, εκτός από τη θάλασσα, τα μουσεία, τους ιστορικούς χώρους, τα μνημεία, το συχνά κακής ποιότητας φαγητό και τη διασκέδαση, θέλουν να γνωρίσουν πως ζούσαν οι παππούδες μας παλιά και όχι μόνο πως ζούμε σήμερα εμείς στα αστικά κέντρα. Θέλουν να γνωρίσουν τον τρόπο που εμείς παράγουμε προϊόντα και στη συνέχεια τα εξάγουμε σε εκείνους.

Υπάρχει λοιπόν έντονο το στοιχείο που πιέζει την ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Άλλωστε μας το δείχνουν και οι ίδιοι οι πελάτες ότι αναζητούν κάτι το διαφορετικό και ποιοτικό. Θέλουν να γνωρίσουν τη λαϊκή παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα, τη ζωή στην ύπαιθρο, τα παραδοσιακά πανηγύρια, τα φυσικά μνημεία, τις περιοχές φυσικού κάλους, τα φυσικά μνημεία της μάνας γης, τι είναι αγρότης-την απλότητα και τον τρόπο ζωής του.

Ο τουρισμός είναι ένας δυναμικός κλάδος της οικονομίας και πρέπει να βρει τα σχέση κι τη συμβίωση του με το περιβάλλον.

Ο μαζικός και τελικά φτηνός τουρισμός είναι το τουριστικό καταναλωτικό μοντέλο που έχει καθιερωθεί και κυριαρχεί και στο νομό Χανίων. Το περιβάλλον αλλοιώνεται και μέρα με τη μέρα απειλείται όλο ένα και περισσότερο. Το τουριστικό μοντέλο πρέπει να διαφοροποιηθεί και άλλες μορφές που θα πληρούν της Φέρουσας Ικανότητας πρέπει να πάρουν τη θέση του. Υπάρχει μύθος γι Αειφορία ας ανακαλύψουμε και στην πράξη τι πραγματικά είναι.

Αδήριτη ανάγκη είναι πλέον να κάνουμε το τουρισμό συμβατό με το περιβάλλον. Τα Χανιά έχουν τις προδιαγραφές σε επίπεδο νομού να αναπτύξουν εναλλακτικές μορφές τουρισμού και επειδή είναι αγροτικός νομός έχει ήδη αρχίσει να αναπτύσσεται σταδιακά. Ο αγροτουρισμός, χαρακτηρίζεται από το στοιχείο του σεβασμού απέναντι στον άνθρωπο και το περιβάλλον, έτσι μπορεί και υπόσχεται αληθινή επανάσταση στον τομέα του αν εφαρμοσθεί σωστά.

Είναι πλέον θέμα συντονισμού κοινωνικών φορέων, τοπικών κοινοτήτων, αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, επενδυτικών φορέων, κρατικού σχεδιασμού οι οποίοι θα συντελέσουν στην δημιουργία των υποδομών και της αξιοποίησης αξιόλογων φυσικών τοπίων και παραδοσιακών οικημάτων. Οι ιδιώτες δεν είναι αρμόδιοι και σπάνια θα έκαναν έξοδα για την δημόσια υποδομή, διότι καθένας μεμονωμένος δεν κάνει μεγάλα βήματα που θα του κοστίσουν. Οι παραπάνω αρμόδιοι φορείς οφείλουν να αναγνωρίσουν

σωστά τις εξελίξεις, να αναλαμβάνουν από κοινού και μεμονωμένα πρωτοβουλίες σε σωστή και σύγχρονη κατεύθυνση.

7.1 Ο Νομός Χανίων ιδανικός τόπος για την ανάπτυξη τουρισμού υπαίθρου.

Η φύση συνδυάζει απέραντες αμμώδεις ακρογιαλιές με άγρια φαράγγια και σπήλαια. Παντού απλώνονται πορτοκαλεώνες, αμπελώνες και ελαιώνες. Η ιστορία είναι συνεχώς αισθητή μέσα από τους προϊστορικούς οικισμούς, τα εκκλησάκια, τα μοναστήρια, τους πύργους και τα κάστρα που είναι διάσπαρτα στην ορεινή ενδοχώρα. Τα έθιμα τηρούνται ακόμα από τους κατοίκους και η παράδοση παραμένει ζωντανή. Η παραδοσιακή κρητική κουζίνα είναι πάντοτε ξεχωριστή. Φημίζεται για τα άριστης ποιότητας προϊόντα της, που όχι μόνο έχουν υπέροχη γεύση αλλά είναι και υγιεινά. Επισκεφθείτε τον από άκρη σε άκρη, από τη μαγευτική πόλη των Χανίων και τα γραφικά χωριά του μέχρι τα άγνωστα μονοπάτια στη φύση που παραμένει αναλλοίωτη στο χρόνο.

Σοφή επιλογή ο αγροτουρισμός για ανάπτυξη της ενδοχώρας Χανίων

Σοφή επιλογή, που δίνει προοπτική στους νέους της ενδοχώρας, στον τόπο, αλλά ταυτόχρονα διασώζει και το περιβάλλον, χαρακτηρίστηκε ο αγροτουρισμός, στη διάρκεια ημερίδας με θέμα «Αγροτουρισμός, παρόν και μέλλον στο Σέλινο», που πραγματοποιήθηκε στην Κάντανο των Χανίων. Στη συνάντηση συζητήθηκαν όλα αυτά τα θέματα και δόθηκαν πληροφορίες, κατευθύνσεις και χρήσιμα παραδείγματα που μπορούν να αξιοποιηθούν και να δώσουν μια άλλη προοπτική ανάπτυξης σε ολόκληρη την επαρχία Σέλινου του νομού Χανίων. Η ημερίδα έγινε με πρωτοβουλία του και την παρακολούθησαν μέλη των Δημοτικών Συμβουλίων των Δήμων της περιοχής και αρκετοί κάτοικοι. Σχετικές εισηγήσεις έγιναν από την κα Λένα Φλουρή, στέλεχος του Κέντρου Επιχειρηματικής Τεχνολογικής Ανάπτυξης Κρήτης, αρμόδια για πληροφορίες σε ενδιαφερόμενους να ενταχθούν σε προγράμματα αγροτουρισμού, τον κ. Νίκο Φραντζεσκάκη, «Βάμος Α.Ε.», αγροτουριστική επιχείρηση και τον κ. Γιώργο Δημητριάδη, «BIOLEA», ελαιουργείο βιολογικού ελαιολάδου. μεταξύ άλλων, ότι «το Σέλινο είναι μια περιοχή με ονομαστή ιστορία, έχει προσφέρει πάρα πολλά, αλλά ταυτόχρονα έχει δοκιμαστεί τις προηγούμενες δεκαετίες. Οι ευκαιρίες δεν ευνόησαν την ανάπτυξή του. Σήμερα, που αναπτύσσεται ιδιαίτερα ο τουρισμός στην Κρήτη, όπως και το ενδιαφέρον πολλών πολιτών από την Ευρώπη και από άλλες χώρες να μας

επισκεφθούν όχι μόνο για διακοπές αλλά για να γνωρίσουν τον πολιτισμό μας, την ιστορία μας και τα κρητικά προϊόντα, ανοίγονται μεγάλες ευκαιρίες για την ισόρροπη ανάπτυξη όλων των περιοχών. Ανάπτυξη που φροντίζει το περιβάλλον, αναδεικνύει την παράδοση, προωθεί τα τοπικά προϊόντα, τις τοπικές συνταγές στην κουζίνα, σε ένα συνδυασμό απλότητας, παράδοσης και ποιότητας».

Το Σέλινο, σε όλη την περιοχή και ιδιαίτερα η Κάντανος μπορεί να εκμεταλλευτεί αυτές τις ευκαιρίες, για να μείνουν οι νέοι στον τόπο τους και να έχουν ταυτόχρονα μια σοβαρή οικονομική προοπτική. Οι νέοι έχουν τις δυνατότητες να ενταχθούν σε προγράμματα αγροτουρισμού, να συνδυάσουν την παράδοση, το ενδιαφέρον για την ύπαιθρο και για τα τοπικά προϊόντα, αλλά και να διαδώσουν την καλή ποιοτική παραγωγή. Ο νέος αγρότης μπορεί να κάνει τη δική του επιχείρηση, να συνδυάσει την αγροτική καλλιέργεια με τις τουριστικές δραστηριότητες και να δώσει σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη του τόπου του. Εδώ στην Κάντανο και στο Σέλινο υπάρχει το πλεονέκτημα ότι δεν έχει καταστραφεί το περιβάλλον, δεν έχει γεμίσει τσιμέντο και αλουμίνιο. Βασική προϋπόθεση για καλύτερο μέλλον είναι να διατηρήσουμε το περιβάλλον καθαρό, χωρίς αισθητικές βεβηλώσεις και καταστροφές. Ο αγροτουρισμός είναι μια σοφή επιλογή που δίνει προοπτική περιβάλλον», στο νέο της ενδοχώρας, στον τόπο, αλλά ταυτόχρονα διασώζει και το περιβάλλον.

Μεσογειακό τοπίο, απέραντες παραλίες, ενετικές πόλεις, κάστρα και φοινικοδάση, άγρια φαράγγια και αρχαιολογικοί χώροι απροσμέτρητης ιστορικής σημασίας, κοσμοπολίτικα resorts που φιγουράρουν στις σελίδες των σημαντικότερων ταξιδιωτικών περιοδικών του κόσμου και παραδοσιακές συνταγές που δεν μπήκαν στο χρονοντούλαπο, αλλά βρίσκονται στην κορυφή της μεσογειακής δίαιτας, ξετρελαίνοντας τους food writers. Πιο ήσυχη και ιδανική για on the road εξορμήσεις με απίθανες εναλλαγές τοπίου την άνοιξη, γεμάτη ζωντάνια από χιλιάδες τουρίστες στο Βορρά και ανέγγιχτες γωνιές για «φευγάτες» διακοπές στο Νότο το καλοκαίρι. Στην Κρήτη, θα βρείτε ό,τι ζητήσετε. Παραδοσιακό χρώμα στα απαράλλακτα στο χρόνο χωριά της ενδοχώρας (Ανώγεια, Ζωνιανά, Σφακιά), όπου οι sui generis Κρητικοί διατηρούν ευλαβικά τις παραδόσεις και τις χαρακτηριστικές κρητικές ενδυματολογικές πινελιές τους. Κοσμοπολιτισμός, πολυτέλεια και υπηρεσίες υψηλού επιπέδου εφάμιλλες των ωραιότερων θέρετρων της Μεσογείου (Ελούντα, Άγιος Νικόλαος, Λιμένας Χερσονήσου). Ονειρεμένοι λαβύρινθοι με εξάισια αρχιτεκτονική της ενετοκρατίας και της τουρκοκρατίας στις παλιές πόλεις Χανίων και Ρεθύμνου. Μαγευτικές ακρογιαλιές, φοβερά beach bars για πιο τρελές καταστάσεις και δυναμικό nightlife για όλα τα γούστα. Για

να πάρετε μια καλή γεύση της Κρήτης, αφιερώστε μία εβδομάδα με δέκα ημέρες -φυσικά με αυτοκίνητο-, εστιάζοντας στα πιο ενδιαφέροντα σημεία του κάθε νομού που είναι

Για τον αγροτουρισμό στα Χανιά

Ο αγροτουρισμός όμως αρχίζει να αναπτύσσεται στο εύφορο νησί με τις ζωντανές παραδόσεις προσελκύοντας όλο και περισσότερους ταξιδιώτες. Ειδικά στα Χανιά, η παροχή υπηρεσιών στον τομέα του Αγροτουρισμού έχει αναπτυχθεί σημαντικά. Η αγάπη για τη φύση αρχίζει όλο και περισσότερο να γίνεται τρόπος ζωής. Πολλοί αναζητούμε ένα ύψος διακοπών που μας δίνει την ευκαιρία να γνωρίσουμε το περιβάλλον μιας περιοχής αλλά και την καθημερινότητα των κατοίκων της: τις ασχολίες τους, τα έθιμά τους, τις πατροπαράδοτες συνήθειες της δουλειάς τους, τα σπίτια τους.

Έτσι, στα Χανιά έχουν αναπτυχθεί πολλές και αξιόλογες αγροτουριστικές μονάδες που είτε σχεδιάστηκαν επί τούτου, σε απόλυτη αρμονία με τη φύση και το τοπικό χρώμα της περιοχής είτε αποτελούν τμήματα αγροτικών κατοικιών. Όλες βρίσκονται σε μέρη πανέμορφα, εύφορα, πράσινα και παραδοσιακά και εδώ οι διακοπές διέπονται από την αυθεντική φιλοξενία, την κουβέντα, το κέρασμα, τη συμμετοχή και, φυσικά, τις αξεπέραστες νοστιμιές της κρητικής κουζίνας. Τα μέρη στα οποία μπορείτε να βρείτε αγροτουριστικά καταλύματα είναι πολλά. Εντελώς ενδεικτικά αναφέραμε κάποια σε προηγούμενα κεφάλαια.

Συμπεράσματα:

Η φύση, η μορφολογία, ο πληθυσμός των Χανίων οπου είναι κατά κύριο λόγο αγροτικός συμβάλουν θετικά στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού, αρκεί οι κάτοικοι να εκμεταλλευτούν σωστά τις νέες ευκαιρίες που προσφέρουν αφενός οι παραγωγικές σχέσεις αστικού τύπου και αφετέρου ο νέος καταμερισμός εργασίας.

Ήδη έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικά βήματα, οικονομικής αλλά και συμβουλευτικής ενίσχυσης από τους αρμόδιους φορείς για την ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού στο νομό Χανίων, αν τελικά καταφέρουν και πραγματοποιήσουν τους στόχους θα συμβάλει αρκετά στην τοπική οικονομία, την ποιότητα των διακοπών αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος.

Προτάσεις:

Η μεγαλύτερη επιτυχία για αποτελεσματικότητα και όφελος του τουριστικού πληθυσμού από τον αγροτουρισμό είναι ο συνδυασμός της τουριστικής ανάπτυξης με την κατανάλωση των αγροτικών προϊόντων και αυτό ονομάζεται *κάθετη οργάνωση*.

Δηλαδή ο αγρότης να παράγει λάδι, μέλι, κηπευτικά, φρούτα, κρασί και να τα προωθήσει άμεσα στους πελάτες της ιδιόκτητης ή φιλικής αγροτουριστικής μονάδας. Κατά αυτόν τον τρόπο το κέρδος θα ήταν αρκετά μεγαλύτερο και οι πελάτες περισσότερο ικανοποιημένοι από την ντόπια παραγωγή. Επίσης πολύ καλή πρωτοβουλία είναι η διάθεση ντόπιων προϊόντων κρεατικών και τυροκομικών σε παραδοσιακές ταβέρνες (πράγμα το οποίο εφαρμόζεται στα Μεσκλά, το Φραγκοκάστελλο, το Νιό Χωριό).

Χρειάζεται η δημιουργία ενός νέου «δόγματος» για την αγροτουριστική επιχειρηματικότητα. Η προώθηση πολιτικών για μια ολοκληρωμένη τοπική τουριστική ανάπτυξη, διαφοροποιημένη ανά περιοχή και προσανατολισμένη στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, στην ελαχιστοποίηση των συγκριτικών μειονεκτημάτων, στην αντιμετώπιση των κινδύνων και κυρίως στην αξιοποίηση των μεγάλων αναπτυξιακών ευκαιριών κάθε περιοχής. Αυτό θα συντελέσει στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και τελικά στην αναβάθμιση της ζωής στην ύπαιθρο. Διότι υπάρχουν αρκετοί πόλοι έλξης όπου ήδη έχει παρατηρηθεί σημαντικό ενδιαφέρον από τους επισκέπτες.

Ο γεωργικός χώρος συνδέεται με τον τουρισμό με τη ζωή και την ιστορία των ανθρώπων γι' αυτό είναι ανάγκη να ακολουθηθεί κοινή αγροτική και τουριστική πολιτική έτσι ώστε να επιτύχουν το καλύτερο αποτέλεσμα.

Παραγωγικές και οικονομικές δραστηριότητες χρειάζεται να ιδωθούν με την οπτική μιας αναπτυξιακής διεξόδου με σεβασμό στο περιβάλλον και τον άνθρωπο.

Οι τοπικές κοινότητες μπορούν να αναδειχτούν σε πρωτοπορία αυτής της εναλλακτικής μορφής τουρισμού αξιοποιώντας προσόντα, δυνατότητες πλεονεκτήματα και δυναμισμό. Στα Χανιά υπάρχουν μεγάλες προοπτικές εξέλιξης αν η τοπική τουριστική ανάπτυξη προσανατολισθεί και διαφοροποιηθεί ανά περιοχή στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, στην ελαχιστοποίηση των συγκριτικών μειονεκτημάτων στην αντιμετώπιση των κινδύνων και κυρίως στην αξιοποίηση των μεγάλων αναπτυξιακών ευκαιριών

ΥΠΟΔΟΜΗ

- Δημιουργία δικτύου ελικοδρομίου στον Ομαλό, ευκολότερη προσβαση.

- Δημιουργία Κέντρων πληροφόρησης τουριστών στους οικισμούς, (Χανίων, Σφακίων)
- Αξιοποίηση και ανάδειξη φαραγγίων υψηλής δυσκολίας, (Ιμπρου)
- Δημιουργία χωρικού συστήματος επιτόπιας προβολής.
- Υλοποίηση προγραμμάτων προβολής.
- Αποκατάσταση υποδομής καταφυγίων, (Ασκούφου).
- Προστασία και αξιοποίηση ευαίσθητων οικοσυστημάτων.
- Δημιουργία ήπιων υποδομών διαμόρφωσης οικοτουριστικών διαδρομών.
- Ανάδειξη περιβάλλοντα χώρων σπηλαίων.

Η φύση και οι στόχοι του αγροτουρισμού είναι τέτοιοι που σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να αφεθούν οι δραστηριότητές του στην αναξέλεκτη αυτόνομη ανάπτυξη.

Μια ειδική κεντρική υπηρεσία θα πρέπει να ιδρυθεί από το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης που θα αναλάβει τον έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντολογικών κανονισμών όσο αφορά την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

Με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και συγκεκριμένα με τον αγροτουρισμό θα δοθεί ποιότητα στις διακοπές και ποσότητα στα κέρδη του παρόντος και του μέλλοντος.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

- Δυνατή τοπική δομή που θα συνδέει όλους τους ενδιαφερόμενους δήμους.
- Θετικός δεσμός μεταξύ τουρισμού και τοπικής αγροτικής αναπτυξιακής υπηρεσίας.
- Δημιουργική ιδέα marketing βασισμένη στα πακέτα.
- Καλές διασυνδέσεις καθιερωμένες από εισερχόμενους tour operators.
- Προσοχή στη λεπτομέρεια του καλωσορίσματος και άλλων υπηρεσιών.
- Πρακτική χρήση ερωτηματολογίων.
- Χρήση οδών για τη διοχέτευση των τουριστικών εσόδων και της ανάπτυξης.

7.2 Αποτελέσματα και Μελλοντικές προσδοκίες.

Ένα σημαντικό μέλημα της περιοχής είναι η πρόληψη της ακατάλληλης τουριστικής ανάπτυξης που θα καταστρέψει το περιβάλλον. Η στρατηγική είναι μια αργή και με σταθερή πορεία ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού στην περιοχή βασισμένη στην επίδειξη, τη

συνδρομή και την υποστήριξη του από το ΓΑΤ. Αυτή είναι η λογική προσέγγιση. Η διαδικασία δημιουργίας ενδιαφέροντος και εμπιστοσύνης είναι αναπόφευκτα χρονοβόρα, αλλά θα οδηγήσει σε καλύτερα αποτελέσματα ποιότητας.

Τα πακέτα marketing θα είναι επιτυχή ,ειδικότερα μέσω της διασυνδέσεις με καθιερωμένους tour operators, που ειδικεύονται στην Κρήτη και τον εναλλακτικό τουρισμό.

Είναι σημαντική πρόκληση το πρόσφορο έδαφος στη διαχείριση των υπηρεσιών που δημιουργεί συνδέσμους με τέτοιους tour operators.Στο μέλλον θα χρειαστούν περισσότερα κριτήρια ποιότητας για τα καταλύματα και τις άλλες υπηρεσίες. Είναι δύσκολο ένας τοπικός οργανισμός να βασιστεί απλά σε προσωπική επιλογή. Η μελέτη θα ωφελήσει και στην επιδίωξη και άλλων πρωτοβουλιών, όπως την ενδυνάμωση των ενημερωτικών υπηρεσιών.

Αγροτουρισμός: Η ευκαιρία για την αναγέννηση της υπαίθρου.

Ο διευθυντής του τουριστικού προορισμού έχει διπλό στόχο:

- Να αυξήσει το τοπικό εισόδημα και απασχόληση μέσω του τουρισμού.
- Να διασφαλίσει ότι το περιβάλλον και η ποιότητα ζωής των ντόπιων δεν φθείρει φθείρεται και πιθανά να ενισχυθεί από τον τουρισμό.

Όπως αναγράφεται και σε ένα πρακτικό ορισμό της ΔΟΠ για τον τουριστικό προορισμό :

‘.....Μία προσέγγιση της διοίκησης ενός τουριστικού προορισμού που εστιάζει στην εξερχόμενη διαδικασία βελτίωσης της ικανοποίησης του επισκέπτη, ενώ επιδιώκει τη βελτίωση της τοπικής οικονομίας, του περιβάλλοντος και της ποιότητας της ζωής της τοπικής κοινωνίας.’

Οι παραπάνω στόχοι για έναν τουριστικό προορισμό, θα μπορούσαν να επιτευχθούν ακολουθώντας τα παρακάτω βήματα.

I.Προσδοκίες επισκεπτών – Καλύτερη έρευνα αγοράς και ανατροφοδότηση από τους πελάτες.

II.Αντίληψη Διευθυντή για τις ανάγκες επισκεπτών-Πιο κοντινή συνεργασία μεταξύ όλων των φορέων με μια στρατηγική για την ανάπτυξη προϊόντων και της συμφωνίας για τους στόχους και τα πρότυπα.

III.Θέτοντας ποιοτικά πρότυπα για τις υπηρεσίες και τις εγκαταστάσεις-Κανονικές επιθεωρήσεις, ποιοτικός έλεγχος, σχέδια βελτίωσης και κατάρτισης.

IV. Πραγματική παρεχόμενη ποιότητα-Καλύτερη επικοινωνία, μαρκάρισμα και υπηρεσίες πληροφοριών για τους επισκέπτες.

V. Αντίληψη επισκεπτών αυτού [που λαμβάνουν].

Αν ο τουρισμός λειτουργήσει βάση των προαναφερθέντων δεδομένων θα αναβαθμισθεί ποιοτικά, θα γίνει διακριτός, ελκυστικός, επιζητούμενος και ισχυρός προορισμός. Ο αγροτουρισμός ως παράγοντας αγροτικής ανάπτυξης

Μια ανθρώπινη ‘οικολογική θεώρηση’ με στήριξη που βάζει στο κέντρο της προόδου τον άνθρωπο και τη ποιότητα ζωής είναι η ελπίδα όλων μας. Ας δημιουργηθεί «τράπεζα ιδεών» σε κάθε περιοχή ώστε ο πνευματικός πλούτος κάθε ατόμου να συμβάλει στις ιδέες για την αξιοποίηση της. *‘Η σοφία των λίγων πρέπει να αντιπροσωπεύει την δράση των πολλών’.*

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγοραστάκης Γ. «Αγροτικός Τουρισμός Ποιότητας».
- Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δήμητρα».
- Έγγραφο προγραμματισμού «Αγροτικής ανάπτυξης», Περιφέρεια Κρήτης.
- «Από την ανάπτυξη της Γεωργίας στην ανασυγκρότηση της Υπαίθρου», Διεύθυνση Γεωργίας.

- LEADER I, LEADER II, LEADER +, οδηγοί εφαρμογής επιχειρησιακών προγραμμάτων Περιφέρειας Κρήτης.
- «Ορεινές Περιοχές», Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, LIFE-ΦΥΣΗ, 1998
- «Ολοκληρωμένα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης» Υπουργείο Γεωργίας, Περιφέρεια Κρήτης.
- «Η Ελληνική Ύπαιθρος αλλάζει πρόσωπο» Περιφέρεια Κρήτης.
- «Αγροτική Ανάπτυξη Ανασυγκρότηση της υπαίθρου», Επιχειρησιακό πρόγραμμα, Περιφέρεια Κρήτης.
- «Αγροτικός Τουρισμός», Μιλτιάδη Λογοθέτη.
- «Αγροτουρισμός», Διεύθυνση Γεωργίας.
- «Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού», Σφακιανάκης Μ., Αθήνα 2000.
- «Οι προοπτικές εναλλακτικών μορφών τουρισμού» Τριανταφύλλου Γ., Ηράκλειο 2001.
- «Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον», Κόκκωσης – Τσάρτας, Αθήνα 2004.
- «Οικοτουρισμός » David A. Fennel.
- «Συνεδριο WWF ΕΛΛΑΣ» Μέθοδοι μέτρησης φέρουσας ικανότητας και διαχείριση επισκεπτών στις προτεινόμενες περιοχές. Εισηγήσεις και Συμπεράσματα.
- E:\Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων - Παραγωγικοί Κλάδοι.mht
- E:\www_ruralinvest_gr.mht
- Διεθνές περιοδικό Conde Nast Traveller
- Επενδυτικός και Επιχειρηματικός Οδηγός
- Αγροτουριστικά Νέα από την Αγροτουριστική ΑΕ
- www.ecoexplorer.gr
- www.eleonashotel.com).
- «Επιχειρήστε αγροτουριστικά - Πώς να οργανώσετε τη δική σας αγροτουριστική επιχείρηση» Βιβλίο – Οδηγός της ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΕ. ,
- www.vamossa.gr.

- www.ruralinvest.gr
- Αγροτουρισμός, τεύχος 20
- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού, Μανόλης Σφακιανάκης, Εκδόσεις "Ελλην"
- Ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της Ελλάδας - Αγροτουρισμός, Γεωτεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ ΣΔΟ – ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

- Σε τι στάδιο βρίσκεται ο αγροτουρισμός στο νομό Χανίων;
α) εισαγωγή β) ανάπτυξη γ) κορεσμό δ) ωριμότητα
- Σε τι είδους πελάτες αναφέρεται ο αγροτουρισμός;
α) υψηλής οικονομικής τάξης β) μεσαίας γ) χαμηλής
- Ποια ηλικία προσελκύει κυρίως ο αγροτικός τουρισμός;
α) νέους μέχρι 35 ετών β) μεσήλικες από 35 μέχρι 60 ετών γ) τρίτη ηλικία από 60 ετών και άνω
- Πιστεύεται ότι επαρκεί η υποδομή προς τους τουριστικούς πόλους έλξης του νομού Χανίων;
α) ναι β) όχι γ) είναι μέτρια
- Υπάρχουν και αν ναι, πόσες προτάσεις για νέες αγροτουριστικές μονάδες;
α) καθόλου β) ελάχιστες γ) πολλές δ) πάρα πολλές

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ:ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ

- Αν σε νομαρχιακό επίπεδο βελτιωθεί η υποδομή, πόσο % αύξηση αναμένεται να υπάρξει στη ζήτηση του αγροτουρισμού, μέσα στα επόμενα χρόνια από πελάτες εσωτερικού και εξωτερικού;
α)10% β)20% γ)25% δ)30% ε)άλλο %

- Αναφέρετε δυο τουλάχιστον σημαντικούς πόλους έλξης στο νομό Χανίων για τους οποίους δείχνουν σημαντικό ενδιαφέρον οι τουρίστες;
α)..... β)..... γ).....

- Ο οργανισμός και το προσωπικό σας είναι διαθετημένος να αναλάβει την βοήθεια και να δώσει συμβουλές στους αγρότες που θέλουν να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους στον αγροτουριστικό τομέα;
α)ναι β)όχι γ)δεν θεωρώ ότι είμαστε η κατάλληλη υπηρεσία

- Από όσο γνωρίζεται οι περισσότερες αγροτουριστικές μονάδες είναι μικρού μεγέθους μέχρι 12 δωμάτια η μεγάλου άνω των 12;
α)μικρού β)μεγάλου

- Οι περισσότερες αγροτουριστικές μονάδες ανήκουν σε οικογένειες ή συνεταιρικούς
➤α)οικογένειες β)συνεταιρισμούς

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Έννοιες λέξεων.

Φέρουσα Ικανότητα Τουρισμού (TCC) Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται από τον ΠΟΕ, η φέρουσα ικανότητα ενός τουριστικού προορισμού μπορεί να οριστεί ως «ο μέγιστος αριθμός ανθρώπων που μπορούν να επισκεφθούν έναν τόπο προορισμού τουριστών συγχρόνως, χωρίς πρόκληση καταστροφής στο φυσικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον».

Η αρχή ο «ρυπαίνων πληρώνει»: Πρόκειται για αρχή του μελλοντικού κοινοτικού συστήματος περιβαλλοντικής ευθύνης. Οι ρυπαίνοντες οφείλουν να επωμιστούν τις ζημιές που προκάλεσαν ρυπαίνοντας. Η εφαρμογή της εν λόγω μεθόδου θα παροτρύνει τα διάφορα μέρη να λάβουν περισσότερα μέτρα πρόληψης και θα μειωθεί η ρύπανση.

Αειφόρος ή Βιώσιμη Ανάπτυξη (sustainable development): Ο όρος αυτός χρησιμοποιήθηκε στο παρελθόν – το 18ο αιώνα- στην δασοπονία. Αρχικά διατυπώθηκε από τον Hannw Carl Von Carlowitz η αρχή της αειφορίας των καρπώσεων. Στην πολύ απλή της μορφή σήμαινε ότι αν κάποιος έχει ένα δάσος 100 Ha το οποίο θα υλοτομεί σε ηλικία 100 ετών, τότε θα πρέπει να υλοτομεί κάθε χρόνο ένα Ha και να το αναγεννά. Αργότερα διατυπώθηκε η αρχή της αειφορίας των προσόδων, δηλαδή η εξασφάλιση σταθερών ετήσιων προσόδων, δηλαδή κάθε χρόνο υλοτομείται σταθερός όγκος ξυλείας. Όμως η καθιέρωση και η ευρύτατη διάδοση του όρου οφείλεται στην Έκθεση της Gro Harlem Brundtland (WCED). Εκεί ο όρος περιγράφηκε ως η ανάπτυξη που επιτρέπει την ικανοποίηση των σημερινών αναγκών χωρίς να συμβιβάζονται οι ανάγκες των μελλοντικών γενεών για ανάπτυξη. Έκτοτε έχουν προταθεί πλήθος παραλλαγές στην ερμηνεία του όρου. Πιστοποίηση

...Ο αγροτουρισμός είναι:: μια νέα σύγχρονη μορφή τουρισμού, που εξελίσσεται δυναμικά γιατί ικανοποιεί πιεστικές ψυχοβιολογικές ανάγκες του ανθρώπου της εποχής μας, με σχετικά χαμηλό κόστος και παράλληλα γιατί συμπληρώνει το εισόδημα της αγροτικής οικογένειας, συμβάλλοντας στη συγκράτηση του πληθυσμού στις απειλούμενες με αποψίλωση αγροτικές περιοχές. Είναι επομένως μια δραστηριότητα με έντονο και κοινωνικό περιεχόμενο, γεγονός που δεν πρέπει να ξεχνιέται σ' όλες τις διαδικασίες των πολιτικών μας επιλογών...

ΠΗΓΗ: ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΜΙΛΤΙΑΔΗ ΛΟΓΟΘΕΤΗ

Αφιέρωμα στο σημαντικότερο αγροτουριστικό του νομού.

Ο οικισμός του χθες...

Η «Μηλιά» του ήλιου και της πέτρας

Δώδεκα πέτρινα σπίτια, όχι βενετσιάνικα ούτε τούρκικα αλλά γνήσια κρητικά, που είχαν για τοίχους το βράχο, και στα ταβάνια τους ξύλινα δοκάρια, «φύτρωσαν» στην άκρη μιας μικρής κοιλάδας στο Νομού Χανίων.

Ποιοι τα έκτισαν; Άγνωστο παραμένει μέχρι σήμερα. Ξέρουμε όμως ότι το 16ο αιώνα κάποιοι τα κατοικούσαν, ενώ το 17ο αι. ερημώθηκαν εξαιτίας λοιμού. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου αποτέλεσαν το καταφύγιο κάποιων οικογενειών, κνηνημένων από τους Γερμανούς. Κατόπιν, έμειναν έρμια του χρόνου, να καταρρέουν πέτρα την πέτρα, στη μικρή σιωπηλή κοιλάδα.

...Και του σήμερα

Σήμερα τα ερείπια έγιναν ξανά σπίτια που σφύζουν από ζωή. Η κοιλάδα πρασίνισε από τις καλλιέργειες. Οι άνθρωποι επέστρεψαν και το ρολόι του χρόνου ξανάρχισε να χτυπά δημιουργικά.

[Η φιλοσοφία της Μηλιάς είναι η διατήρηση του κύκλου της ζωής με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον και τον άνθρωπο με γνώμονα την κρητική παράδοση και την ιστορία του τόπου](#)

Τα κίνητρά της Μηλιάς είναι επίσης απλά. Όρεξη για δουλειά και δημιουργία και πρωτίτως σεβασμός για τον άνθρωπο, το περιβάλλον και την παράδοσή μας.

Στη Μηλιά σχεδόν τίποτα δεν καταλήγει στα σκουπίδια. Τα φυσικά προϊόντα ανακυκλώνονται, ενώ για τα υπόλοιπα γίνεται προσπάθεια να βρεθούν εναλλακτικοί τρόποι χρήσης. Ένας ανάλογος κύκλος χαρακτηρίζει και τους καρπούς της γης. Τα φρούτα και τα λαχανικά χρησιμοποιούνται στην κουζίνα και με τα υπολείμματα τους και άλλους καρπούς της φύσης τρέφονται τα ζώα που μας δίνουν τα προϊόντα τους -- γαλακτοκομικά, κρέας, δέρμα, μαλλί και κοπριά. Οι προσπάθειές μας για ένα καλύτερο φυσικό περιβάλλον εντείνονται περισσότερο κάθε χρόνο με νέες αναδασώσεις και μεγαλύτερη ποικιλία στις καλλιέργειες και τα προϊόντα μας. Με αυτό τον τρόπο προσπαθούμε να αξιοποιούμε και να χαιρόμαστε την κάθε εποχή με τις ιδιαιτερότητές της. Γνωρίζοντας επίσης ότι οποιαδήποτε μη

φιλική πράξη προς το περιβάλλον έχει τις συνέπειες της, είμαστε προσεκτικοί σε ότι πράττουμε.

Η Μηλιά διαθέτει 13 δωμάτια – σπίτια. Σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χαρακτηριστούν δωμάτια ξενοδοχείου, λόγω της διαφορετικότητας που έχουν το ένα με το άλλο, της διακόσμησης και της ατμόσφαιράς τους. Φτιαγμένα πάνω στα ερείπια των παλιών αγροτικών σπιτιών του οικισμού, με ντόπια υλικά – πέτρα και ξύλο και διακοσμημένα με παλιά έπιπλα, κρατούν αναλλοίωτα τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Σε κάποια από τα σπίτια κομμάτι της αρχιτεκτονικής τους, είναι τα βράχια που υπήρχαν σταθερά στη θέση τους και χρησιμοποιήθηκαν από τους παλαιούς κατοίκους της Μηλιάς σαν κομμάτι του τοίχου. Η αρμονία των σπιτιών με το φυσικό περιβάλλον θυμίζει χαμένους παραδείσους. Θα μπορούσε να φανταστεί κανείς ότι τα σπίτια έχουν «ξεφυτρώσει» από την γη.

Κρατώντας ζωντανή την παράδοση, χωρίς να κλείνουμε τα μάτια στο παρόν και στο μέλλον, προάγουμε τον πολιτισμό στην πιο απλή μορφή του. Θεωρούμε ανάγκη στις μέρες μας να θυμούνται οι γεροντότεροι και να μαθαίνουν οι νεότεροι πως βίωναν οι προγενέστεροί τους.

Η Μηλιά βρίσκεται στα ημιορεινά (500 μ. υψόμετρο) σε μία εξοχική τοποθεσία της επαρχίας Κισσάμου του Νομού Χανίων, και το κοντινότερο χωριό είναι το Βλάτος, σε απόσταση 4.5 χιλιομέτρων. Είναι χτισμένη στην πλαγιά του βουνού που σχηματίζει μια μικρή κοιλάδα και είναι κυριολεκτικά περιτριγυρισμένη από ένα μοναδικό φυσικό περιβάλλον, που καλύπτεται από μία πολύ μεγάλη ποικιλία φυτών και δέντρων. Ο χώρος γύρω από τον οικισμό είναι περίπου 1200 στρέμματα, που παρέχει στον τόπο μία εξαιρετική ησυχία και μία αρμονία μοναδική.